

موضوعی

(یعنی دُخانہ جو ریشوی)

جلد بیونہ

تالیف

الشیخ ابو محمد امین اللہ البشاوری حفظہ اللہ

Download from: aghalibrary.com

مکتبہ محمدیہ

مَقَلَمَةٌ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ
الْأَمِينِ وَعَلَى آلِهِ وَاتَّبَاعِهِ الْمُؤْمِنِينَ.

امابعد: نبی کریم ﷺ باندے دروغ جو پول ڈیر لوئی
جرم او عظیمہ گناہ دہ۔ پہ دے بارہ کنس زہ یو خو حدیثونہ
لیکم، چہ پہ نبی ﷺ خوک دروغ جو رکری، نودہغہ
خومرہ عذاب دے۔

۱- حدیث ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ الذی اخرجہ الشیخان
وغيرهما عن النبی ﷺ:

مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: چاچہ پہ ما قصداً دروغ
جو رکری، نو اور کنس دے خان لہ خای جو رکری۔

دا حدیث متواتر دے د عشرہ مبشرہ نہ نقل دے داسے

تمام حقوق محفوظ دی

کتاب

موضوعی (یعنی د خانہ جو رکری شوی)

حدیثونہ

قالیف

ابو محمد امین اللہ حفظہ اللہ

اضافہ

ابو سلمان حضرت محمد حفظہ اللہ

تاریخ طباعت

۲۰۱۰/۳/۱۱ ربیع الاول ۱۴۳۱ھ

ناشر

مکتبہ محمدیہ

بیرون گنج گیت منگل مارکیٹ پینسور

0301 8828402

ولی اللہ

حدیث بہ چرتہ ونہ مومیٰ چہ عشرہ مبشرہ ؤ پہ اتفاق سرہ نقل کرے وی۔ سیوا ددے حدیث نہ۔ بلکہ دا حدیث تقریباً ابن جوزیٰ پہ یوشپیتو (۶۱) سندونوسرہ اوپہ بل کتاب کنبں پہ اتہ نوی (۹۸) طر قوسرہ نقل کرے دے۔

اوملاعلی قاریٰ دابو ہریرہ، انس، مغیرہ بن شعبہ، ابن الزبیر، سلمہ بن الاکوع، ابن عمر، ابن مسعود، ابو قتادہ، ابوسعید الخدری، ابوبکر، عمر، عثمان رضی اللہ عنہم او دنوروگنرو صحابہ ؤ نہ پہ مختلفو الفاظو سرہ نقل کرے دے۔ پہ دے حدیث کنبں ڍیر زجر اور تہ نہ دے۔ تردے چہ علماؤ لیکلی دی چہ پہ کبیرہ گناہ سرہ سرے نہ کافر کیرے، مگر خوگ چہ پہ رسول اللہ ﷺ دروغ جو پوی، نو ہغہ کافر دے۔

اودا حدیث نبی علیہ السلام پہ ہغہ وخت کنبں وئیے وؤ، چہ یوسرے وؤ، د مدینے والو کورتہ ورغے، اودائے اووئیل چہ ماتہ نبی علیہ السلام حکم کرے دے چہ زہ چرتہ شپہ کوم نوز ماخو بنہ دے۔ اودے پہ اصل کنبں پہ یوہ بنحہ عاشق شومے وو، نو ہغہ خلقور رسول اللہ ﷺ تہ خبرور کرو۔ نونبی علیہ السلام ورپسے ابوبکر او عمر

رضی اللہ عنہما اولیبرل، اودائے ورتہ اوفرمایل: کہ چرتہ ژوندے مو اوموندلو نووے سیزیٰ پہ اور باندمے، لیکن ہغہ سرے دشپے راوتے وؤ۔ اویوغت مار چیچلے وؤ۔ اومردار شومے وو، اونبی ﷺ مخکنبں دا فرمایلی وؤ چہ شاید ستاسے د ورتلونہ مخکنبں بہ اللہ تعالیٰ ہلاک کرے وی، بیائے دا حدیث وفرمایلو، کوم چہ مخکنبں بیان شو۔

۲۔ امام نوویٰ پہ شرح د مسلم کنبں وائی چہ د موضوعی حدیث روایت حرام دے۔

لیکن دا خبرہ یاد ساتل پکاردی، چہ دا موضوعی حدیثونہ چاجور کپی دی، نودا یو خو ڍلے دی۔

(۱) اولہ ڍلہ زندیقان :

چہ مقصدئے دین ورائول او ختمول وؤ۔ لیکن علمائے کرامو دصحیحو او غلطو چنرول شروع کرل۔ لکہ ابن عساکرؒ راوی دی چہ یو زندیق ہارون الرشید تہ راوستلے شو، نو ہغہ حکم او کرو چہ مردارئے کپی۔ نو ہغہ وئیے: ماخو خلور زرہ حدیثونہ دخانہ جو پکپی دی۔ حرام مے پکنبں حلال کپی دی، او حلال مے حرام کپی دی، نو ہغے سرہ بہ خہ کومے! نو ہارون الرشید وویل، چہ عبد اللہ بن

مبارکؑ او ابن اسحاق الغواریؑ تاتہ نئے دی معلوم، چانر بہ ئے
کری او یویو حرف بہ ئے را اوباسی۔

دویمہ ذلہ : قصاصین (قیصہ گو واعظان) :

دا قصہ گو مقررین دخانہ حدیث جو پوری او خلق بہ
دھوکہ کوی لکہ وائی چہ یوہ ورغ اعمش بصرے تہ لا پرو
نویو قصہ گوئے ولیدہ، چہ خلق ترے راتاؤ شوی دی۔
نودے ورغے، او مخکین ئے کیناستو، او دترخ ویختہ
ویستل ئے شروع کرل، نو قصہ گو ورتہ ویل چہ اے بے
ادبہ دلته ددین خبرہ کیپری اوتہ دترخ نہ ویختہ وباسے نو
ہغہ ورتہ ویل چہ زہ سنت کارکوم، اوتہ بدعت کوم،
نوزہ ستانہ بنہ کارکوم۔

دریمہ ذلہ : متصوفہ (صوفیان، پیران)

صوفیان (پیران مریدان) وائی : پہ ترغیب اوترہیب
کین دخانہ حدیث جو پورول بنہ دی۔ حکہ چہ دا دروغ د
رسول اللہ ﷺ دپارہ دی۔ چہ خلق دین تہ راشی او پہ رسول
اللہ ﷺ دروغ نئے دی لکہ دیوکس نہ تپوس اوشو چہ داوے
جو پورے؟ ہغہ ویل چہ ما خلق ولیدل، چہ
نورکتابونوسرہ بہ ئے مینہ کولہ۔ نو ما دقرآن دترغیب

دپارہ پیر حدیثونہ جو پکرل۔ لیکن دا خبرہ پیرہ دجہل دہ۔
حکہ چہ در رسول اللہ ﷺ صحیح اقوال او احادیث شتہ،
نودخانہ خبرہ خہ لہ جو پورے۔

خلورمہ ذلہ : شیعہ گان :

ہغوی دعلیؑ پہ بارہ کین او یازرہ احادیث جو پکری
دی۔ او داهل بیتو پہ بارہ کین ئے ہم پیرے خبرے جو پورے
کری دی۔

پنجمہ ذلہ : مبتدعین او معتزلہ :

بعض مبتدعینو او معتزلہ خلقو دخیلو بدو عقائدو
دپارہ منگرت او دروغرن رایتونہ جو پکری دی۔ د
موضوعی احادیثو مثال داسے دے لکہ دغوشیانو دپاسہ د
سرو اوبہ اولگوے، نو ہغہ زرگر پیثنی۔ دارنگ علمائے
محدثین دغسے غلط روایتونہ پیثنی، او پہ خیلو کتابونو
کین ئے د نشاندهی دپارہ لیکلی دی۔ حکہ چہ دھرے
یوے فتنے دپارہ اللہ جل شانہ نیکان پیدا کوی چہ دھغے
ردکوی، او صحیح دین خلقوتہ رسوی۔ دوی تہ پہ حدیث
کین غرباء ویلے شوی دی۔ اللہ رب العزت نہ دعا کوم چہ ما
اوزما استاذان او دوستان پہ دے قسم خلقو کین

شمار کپی۔ آمین!

شپرہ ۱۰ :

بعض اہل سنت چہ ہغہ ناپوہہ دی، د شیعہ گانو پہ رد کنبں د ابوبکرؓ او عمرؓ پہ فضیلت کنبں ئے حدیثونہ جو رکری دی، لیکن صحیح روایتونہ د ہغہ حضراتو پہ بارہ کنبں ڊیر دی۔ نومووضوعی روایتونو تہ ہیخ حاجت نشتہ۔

اوومہ ۱۰ : متعصین :

بعض متعصینو د خپل مذهب د نصرت او تائید دپارہ احادیث جو رکری دی۔ حکہ چہ د مذهب تعصب سرے د حق دین نہ اروی۔ اولاً ددہ پہ ذہن کنبں یوہ غلطہ خبرہ ناستہ وی۔ نو کہ تہ ورتہ قرآن، حدیث، قول د صحابہ کرامو پیش کومے، نو ہغہ ئے نہ قبلوی۔ او غلط دلیلونہ جو پروی، او د خپل مذهب نصرت کوی۔ انابت والا ڊیر کم دی۔ الا ماشاء اللہ۔

اتمہ ۱۰ :

بعض خلقو د بادشاہ د نزدیکی دپارہ د ہغہ د خوبئے حدیثونہ جو رکری دی۔

نہمہ ۱۰ :

ہغہ کرہ خلق چہ اول پہ حدیث بنہ پوہہ و، لیکن چہ بو ڊاگان شو، نوقوت حافظہ ئے خرابہ شوہ نو غلط روایتونہ د ہغوی د خلی نہ بے اختیارہ اووتل۔

لسمہ ۱۰ :

بعض ہغہ و چہ خطا حدیثونہ ئے اول نقل کرل، بیاپوہہ شو چہ ما خو غلط روایت پیش کرو۔ نو د شرم د وجہ نہ ئے خان غلے کہ۔

یوو لسمہ ۱۰ :

ہغہ خلق چہ پہ کتاب کنبں بہ ئے حدیث لیکل، بیا بہ ترے کتاب و رک شو، نو پہ یادو بہ لگیا و، نو خطا بہ شو۔ نو علمائے کرامو د حدیثونو تتبع او تلاش شروع کرو۔ نو صحیح او حسن او ضعیف او موضوعی روایتونہ ئے یوبل نہ جدا کرل۔ او پہ ہر یو باندے ئے نشاندہی ور کرہ۔ لیکن روستہ خلق راغلل او ہغہ موضوعی روایتونہ ئے بغیر د سند نہ او بغیر د حوالے نہ پہ بل کتاب باندے پہ خپلو کتابونو کنبں ذکر کرل۔ نو عامو خلقوتہ ڊیر نقصان ورسیدہ۔ حکہ ہغوی وائی چہ پہ کتاب کنبں لیکلی دی،

ولے تہ کتاب نہ منے، دومرہ معلومول پکاردی چہ پہ
 هر کتاب کبئ خة نہ خة خطائی وی بغیر د قرآن کریم نہ -
 نو کہ چرتہ د کتاب مسئلہ د قرآن او صحیح سنت سرہ
 موافق وی، نومنی، او کہ نہ وی نو پہ دیوال باندے ئے ولی،
 کہ چرتہ سرے دهر کتاب خبرہ منی، نو گمراه به شی --

نوزة وس پہ مقصد کبئ شروع کوم -

وما توفیقی الا لله علیه توکلت والیه انیب -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَ اِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ
 فَجِئْنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ وَاَدْخِلْنَا دَارَكَ دَارِ السَّلَامِ.

ترجمہ: یا اللہ تہ سلام ئے، اوستانہ سلامتیا دہ، اوتا
 تہ سلام راگرزی، پس د سلام (بخشش) اودالیء مونر تہ ہم
 راکرہ، اومونر خپل کورد سلامتیا تہ بوزہ۔

تشریح: دا حدیث موضوعی یعنی د خانہ جوپر شوے
 دے، د حدیثو پہ یو کتاب کبئ ہم نشته بلکہ ملا علی
 قاری وائی چہ ددے ہیخ اصل نشته، اوبعض قصہ
 گوجور کرے دے - اوصحیح حدیث داسے دے:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ
 وَالْاِكْرَامِ. (متفق علیہ).

۲- د اوداسه د هر اندام وینخلو پہ وخت ذکر کول:

لکہ پہ وخت د مضمضہ کبئ:

اللَّهُمَّ اعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ

لوستل۔

او د استنشاق (یعنی پوزے تہ د ابو اچولو) پہ وخت کنب اللہم ارحننی رائحة الجنة ولا تُرحننی رائحة النار، تر آخرہ پورے۔ داموצועی دے۔ بلکہ پہ اودس کنب صرف دوه ذکرونہ ثابت دی۔

یو بسم الله ويل پہ اول د اوداسه کنب دی۔

دویم: د اوداسه پہ آخر کنب:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

اوبلہ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

(بخاری، مسلم) او د ترمذی پہ روایت کنب ورسره:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

هم شتہ۔

۳- مَنْ قَضَى صَلَوةً مِنَ الْفَرَائِضِ فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ كَانَ ذَلِكَ جَابِرًا لِكُلِّ صَلَوةٍ فَائِتَةٍ فِي عُمُرِهِ إِلَى سَبْعِينَ سَنَةً:

بَاطِلٌ قَطْعًا لِأَنَّهُ مُنَاقِضٌ لِلْإِجْمَاعِ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: چاچہ یو فرض مونخ

قضار او گرزولو پہ آخرہ جمعہ دروڑے د میاشتے، نودہ تہ بہ د اویا کالو مونخونہ معاف شی۔

دا حدیث باطل او دروغ دی اوسوچہ دروغ دی، حُکہ چہ دا جماع نہ خلاف دے۔

تشریح: ددے زمانے بعض مشرکانو اوبدعتیانو

مُلایانو د خپلے خیتے او د مال د حصول دپارہ دیرے وسیلے او ذریعے جوڑے کپی دی۔ حُکہ چہ دوی خوغلا، جواری اوسودونہ بنسکارہ نشی کولے۔ نو د خلقو دپارہ تے بدعات ایجاد کرل۔ لکہ قضاء عمری شوہ، دریشتمہ شوہ، اسقاط شو۔ او د خانہ حدیثونہ تے دے دپارہ جوڑ کپی دی او خلق گمراہ کوی۔

۴- دَاذَانَ نَهْرٍ رُوسْتَه خَلْقِ دَا سَے دَعَا وَايِي:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَالذَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ وَارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ.

ترجمہ: یا اللہ تہ ددے کامل دعوت او د اودریدونکی

مانحہ رب ئے! ورکریے نبی ﷺ تہ وسیلہ اوغورہ والے
(وسیلہ جنت کبئیں یوحائے دے) او اوچتہ درجہ - او اوولیرے
دے مقام محمود تہ چہ تاورسرہ وعدہ کرے دہ، او د ہغہ
سفارش زمونہ روزی کرے پہ ورخ د قیامت تہ دخیلے
وعدے نہ خلاف نکوے -

تشریح : دا قسم الفاظ پہ حدیث کبئیں نشتہ یعنی
(وَالدَّرَجَةُ الرَّفِيعَةَ) پکبئیں نشتہ - او :

وَارزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

ہم پکبئیں نشتہ -

بلکہ صحیح دعاء داسے دہ :

اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا
الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَاَبْعَثْهُ مَقَامًا مِّمَّوْدًا الَّذِي وَعَدْتَهُ وَاَرْزُقْنَا
شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(بخاری مسلم)

اویہقی کبئیں [اِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِيعَادَ] ورسرہ زیاتی دے -
لیکن شیخ البانی دے پہ بارہ کبئیں فرمائی چہ دا زیاتی
جملہ شاذ دہ - [ارواء الغلیل : ۲۶۰/۱]

نبی ﷺ چہ کوم ذکر ونہ خودلی دی ، پہ ہغے کبئیں

زیادت او نقصان جائز نہ دے ، بلکہ بدعت دے -
او پہ بنی اسرائیلو بان دے اللہ تعالیٰ پہ ہمدے وجہ
عذاب نازل کرے وو -

۵- عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ
مَسَحَ الْعَيْنَيْنِ بِبَاطِنِ اُنْمَلَتِي السَّبَابَتَيْنِ عِنْدَ قَوْلِ الْمُؤَذِّنِ اَشْهَدُ اَنْ
مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ حَلَّتْ عَلَيْهِ شَفَاعَتِي . لَا يَصِحُّ .

ترجمہ : ابوبکرؓ فرمائی چہ نبی کریم ﷺ فرمایلی
دی چہ چا د مسواکی گوتے سرو نہ پہ سترگو راخکل پہ
وخت دا اذان کبئیں چہ کلہ مؤذن اشہد ان محمدا رسول اللہ
تہ ورسیرے نوزما سفارش دہ لہ حلال شو -

دا حدیث صحیح نہ دے - بلکہ دا چا د خانہ جوہر کرے
دے -

تشریح : بعض خلق خان تہ مَجْبَان رسول وائی - د
ہغہ د سنتو اتباع پکبئیں نہ وی - لیکن خہ بدعات او
رسمونہ بہ ئے ایجاد کرے وی ، کچرتہ تہ ہغہ ونکرے ،
نوتاتہ قسما قسم نومونہ گدی - او حال دادے چہ ہغہ
چرتہ پہ حدیث کبئیں نہ وی ثابت - دا طریقہ حدیثونو کبئیں
نشتہ وگوری احادیث -

۶- لَوْ أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ ظَنَّهُ بِحَجَرٍ لَنَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ.

لَا أَصْلَ لَهُ .

ترجمہ : کہ جو کس ستاسے نہ پہ کانپری گمان بنہ وکہ ، ہم اللہ دہ لہرہ پہ ہغے فائدہ ورکری۔

دا حدیث بے اصلہ دے۔

تشریح : دا قسم احادیث مشرکانو چہ دکا نرونہ

دکیدو یقین لری ہغوی جو رکری دی۔ تولو محدثینو پہ

دے قسم احادیثو دباطل او موضوعی حکم لگولے دے۔

قبرونہ ، کانپری ، جہنم بے ہیخ نشی کولے۔ قرآن او صحیح

احادیثو پہ دے پورہ تفصیل کرے دے۔

حافظ ابن تیمیہ ، حافظ ابن حجر او علامہ شوکانی

دے حدیث تہ منکر ت وئیلی دی۔

(المصنوع فی معرفة الحدیث الموضوع ص : ۱۴۷)۔

دا حدیث قبر پرستو او ہغے خلقو جو رکری دے چہ

ہغوی د توحید د عقیدے دشمنان دی۔ او پہ اسلام کنب د

کانرو او بوتو عبادت خورول غواپی۔ د داسے قسم

مشرکانو سختہ مقابلہ پکار دہ۔

۷- مَا مِنْ لَيْلَةٍ إِلَّا يُنَادِي مُنَادٍ : أَهْلَ الْقُبُورِ مَنْ تَغْبُطُونَ؟

فَيَقُولُونَ أَهْلَ الْمَسَاجِدِ .

لَمْ يُوجَدْ لَهُ أَصْلٌ .

ترجمہ : نشتہ یوہ شپہ مگریو آواز کونکے

آواز کوی چہ اے قبرونو والو ! تاسو د چا پہ حال پسخیری

(او غبطہ کوی) نو ہغوی جواب ورکوی چہ جومات کنب

ناستو خلقو سرہ ، تر آخرہ پورے۔

دے حدیث ہیخ اصل نشتہ۔

تشریح : د قران کریم نہ دا بنکارہ معلومہ دہ چہ

قبرونو والا آوریدل نشی کولے ، نو جواب بے خہ ورکری ، د

ہغوی نہ سترگے شتہ اونہ لاسونہ ، اونہ خپے۔

بعض خلق وائی چہ نرچرچنر او بنخہ پیرنی۔ دا

سو چہ دروغ دی پہ اللہ اور رسول باندے۔ نو مسلمانانو لہ

پکار دی چہ د داسے غلطو قصونہ خان وساتی۔

۸- إِذَا أَعْيَبْتُمْ الْأُمُورَ فَاسْتَعِينُوا بِأَهْلِ الْقُبُورِ .

ترجمہ : کلہ چہ ستاسے خہ کار بندشی ، نو د قبرونو

والو نہ مدد غواپی۔

تشریح : دے حدیث ہیخ بنیاد نشتہ ، دا کوم منجور

اومشرك د خانہ جو رکری دے۔ دا مسلم حقیقت دے چہ

امداد بہ صرف او صرف دَ اللہ تعالیٰ نہ غوبستلے شی۔ او کہ
چا دَ بِل نہ ما فوق الاسباب یعنی چہ خہ ظاہری سبب نہ
وی او امداد غواری، نو قرآن ہغہ تہ پہ سورۃ انعام کنب
مرتد وائی۔ او پہ سورۃ الرعد کنب ورتہ کافر وائی۔ او پہ
سورۃ احقاف کنب ورتہ اضل یعنی پورہ گمراہ وائی۔
ہر ککہ چہ قرآن دا اجازت نہ ورکوی، نو حدیث خہ دَ قرآن
نہ خلاف وی؟ دا خبرہ بالکل غلطہ اوے بنیادہ دہ۔ او گورہ
تفسیر روح المعانی بحث د وسیلہ۔ زہ دلتہ فقط مختصر
تنبیہ ورکوم۔ تفصیل نکوم۔

۹- أَبُو حَنِيفَةَ سَرَّاجُ أُمَّتِي : مَوْضُوعٌ بِاتِّفَاقِ الْمُحَدِّثِينَ.

ترجمہ : امام ابو حنیفہ زما دَ اُمت دیوہ او چراغ دیے۔
دا حدیث پہ اتفاق دَ علماؤ سرہ موضوعی (دَ خانہ جوہر
شومے) دیے۔

تشریح : دا حدیث چرتہ دَ حدیثو پہ کتاب کنب
نشہ۔ مگر پہ مسند خوارزمی کنب ئے راوریدیے۔ لیکن
دا بعض جاہلانو او متعصبینو مقلدینو دَ خپل امام پہ
مدح کنب جوہر کرے دیے۔ لکہ بعض شوافعو اونورود
خپلو امامانو پہ بارہ کنب دَ خانہ حدیث جوہر کرے دیے۔

دوی دَ سُنْت دومیہ اتباع نہ کوی، لکہ چہ دَ یو قول پہ
دروغہ سرہ امام صاحب تہ نسبت شومے وی، نو دَ ہغے اتباع
پیرہ کوی۔

لیکن دومیہ خبرہ دہ چہ پہ حدیث دَ ترمذی کنب کتاب
العلم کنب دَ مدینے منورے دَ یو عالم فضیلت راغلی دیے۔
اکثر علماء وائی چہ ہغہ امام مالک دیے۔

۱۰- اجْتِمَاعُ الْخَضِرِ وَالْيَاسِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي كُلِّ مَوْسِمٍ
الْحَجِّ ، لَا يَصْحُ فِيهِ شَيْءٌ .

ترجمہ : خضر او الیاس علیہما السلام پہ ہر کال پہ
موسم دَ حج کنب را جمع کیہی۔

او پہ بل روایت کنب دی چہ یوبل لہ سرخروی۔

تشریح : دَ علماء محققینو تحقیق دادے چہ دَ خضر
علیہ السلام دَ زوند پہ بارہ کنب یو حدیث ہم نشہ۔ ابن
جوڑی پہ دیے کتاب لیکلے دیے۔ او ابن القیم پہ
(المنار المنیف) کنب پہ دیے پیر دلائل دَ قرآن او سنت او
اجماع امت نہ پیش کری دیے۔

بعض جاہلان وائی چہ ہغہ دَ اختر پہ ورغ دَ خلقو سرہ
ملاویہی۔ او ننبہ ئے دادہ چہ پہ غتہ گوتہ کنب ئے ہدوک

نشسته۔ اوبعضِ وائی چه الیاس علیه السلام دَ دریا بنو نو په غاړه گزری۔ او خضر علیه السلام په اوچه گزری۔ او د خلقو حاجتونه پوره کوی۔ دا خبره سوچه دروغ او باطله شیطانی قیصه دی۔ که څوک دا قصه کوی۔ نو دلیل دے پرې پیش کړی د قرآن او سنت نه۔ منگرتو قیصوله هیڅ اعتبار نشته۔

۱۱- إِذَا صَدَقْتَ الْمَحَبَّةُ سَقَطَتْ شُرُوطُ الْأَدَبِ.

ترجمه : کله چه سره په محبت الهی کښ کمال ته اور سپړی، نو د آدابو لحاظ بیا ختم شی۔

تشریح : دا حدیث نه دے، بلکه بعض صوفیانو وئیلی دی۔ لیکن اکثر پیران اوس په دے عمل کوی۔ یعنی مونیخ نکوی، روژه نه ساتی، غت غت بریتونه ئے پریخی وی۔ کچکول ورسره وی۔ زگه همسا ورسره وی۔ گلپه وږی جامے ئے اغوسته وی۔ دا خیال لری چه مونیخ او عبادت ته څه حاجت نشته، دا خو د مریدانو کار دے۔ که ته ورته څه قرآن حدیث پیش کړی، نو هغه وائی چه تاسه ملایان په دے طریقت او حقیقت نه پوهیږئ ځکه چه طریقت بیل شی دے او شریعت بیل شی دے۔

دا قسم عقیده ساتل ډیر جهالت او ناپوهی ده۔ ځکه چه علماء د انبیاء وارثان دی۔ او حقیقت او شریعت یوشه دے۔ جنید بغدادی او نور صوفیاء وئیلی دی چه هر هغه حقیقت چه د شریعت نه جداوی نو هغه به زندیقت او کفر وی۔ داسه قسم پیرانو ډیر زیات خلق گمراه کړل۔

عصمنا الله من کید الشیطن و اغوائه.

۱۲- أَسْجُدُ لِلْقُرْمِ فِي زَمَانِهِ.

ترجمه : سجده کوه مُرشد ته په خپله زمانه کښ۔

تشریح : دا حدیث بالکل غلط او د قرآن خلاف دے۔ ځکه چه سجده یواځه د الله جل شانہ حق دے که چا قبرته، بُت ته، کانږی ته، ونه ته، انسان ته سجده وکړه، هغه مشرک او مرتد دے په اتفاق د علماؤ سره۔

په حدیث کښ دی چه یو صحابی عرض وکړو اے د الله رسوله! مونږ به تاته سجده کوو! نبی کریم ﷺ جواب ورکړو چه سجده صرف الله ته کیږی۔ او که بل چاته جائز وے نو مابده د خپل امت بنسختو ته حکم کړی وے چه خپلو خاوندانو ته سجده لگوی۔ ماته سجده روسته د مرگ نه هم نشته۔ (مشکوٰة)۔

لیکن نن صبا د اولیاء کرامو مزارونو ته ورشی، هلته هغوی ته سجدے کیہری، خوڪ پرواہ ہم نکوی۔ اونہ خوڪ منع کونکے شتہ۔ بلکہ پہ خلقو کنبس یورواج دے ہغہ دا دے چہ یوبل تہ پہ خپو پریوزی دا کار ہم لویہ گناہ دہ، خان ترے ساتل پکاردی حُک کہ چہ سر اللہ در کرے دے اللہ تہ ئے تیتول پکاردی، اللہ نہ سیوا بل چاتہ ئے تیتول حرام دی۔

۱۳- أَصْفُ النَّيَّةِ وَ نَمُ فِي الْبَرِيَّةِ.

ترجمہ: نیت صفا لرہ نورہ پرواہ مہ لرہ، اگر کہ پہ صحراء کنبس دے شپہ راشی۔

تشریح: دا حدیث نہ دے بلکہ د بعض جاہلانو وینا دہ۔ لکہ بعض دھریان وائی چہ پہ مونخ او عباداتو شہ کیہری؟ نیت صفا لرہ۔ زما خپلہ د یو دھری سرہ داسے مباحثہ شوے وہ چہ ما ورتہ وئیل مونخ ولے نکوے؟ وئیلے: زمونہ نیت صفا دے۔ لیکن دا جاہل نہ پوہیہری چہ نیت خو پہ مونخ او عبادت صفا کیہری۔ او د اللہ د بندگی پریخودلو سرہ دانسان زرہ، عقل، نیت، د مخ نورہر خہ ختمیہری۔

۱۴- أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْبَلَّةُ.

ترجمہ: اکثر جنتیان بہ ناپوہہ خلق وی۔

تشریح: دا مُنکر اوضعیف او باطل حدیث دے۔ بعض جاہلان ایمان وائی چہ دے ملایانونوے مسئلے راویستلے دی، د خپل پلارنیکہ پہ طریقہ تلل پکاردی۔ او مونہر دا سادہ گان بہ پنخہ سوہ کالہ مخکنبس جنت تہ خو۔ دا خبرہ غلطہ دہ جنت تہ بہ انسان پہ ایمان او اعمال صالحہ و سرہ حئی، کہ ملاوی او کہ امی۔ لیکن اکثر پہ دین عالمان پوہیہری او ہغوی عاملان وی لکہ قرآن پہ دے گواہ دے۔ بالفرض کہ دا حدیث صحیح ہم شی، نو مراد د ناپوہہ او غافل نہ ہغہ خلق دی چہ د دنیا نہ ناخبرہ وی۔ لکہ سورۃ روم کنبس دی۔

۱۵- إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً تَنْقُلُ بِالْأَمْوَاتِ .

قَالَ السَّخَاوِيُّ: لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ: اللہ تعالیٰ بعض ملائکہ د مروپہ نقل کولو مقرر کری دی۔

یعنی د یوحائے نہ ئے بل خائے تہ اوہری۔

تشریح: دا قسم احادیث مشرکینو جوہ کری دی ے بنیادہ او ے اصلہ حدیثونہ دی۔ مقصد ئے دا وی چہ زمونہر

آلہہ، باباگان، ذمہ واران دی ہر خائے تہ رسیدلے شی، او مونہ داسے دَ پیرو خلقونہ آوریڈلی دی۔ بعض وائی چہ زمونہ دَ کور او تولو لویو ورو حفاظت بابا گوی، دَ ہغہ را باندے نظر دے۔ حال دادے چہ دا صفات خود اللہ تعالیٰ دی، چہ بے سببہ رارسیدلے شی، او آوری وینی حفاظت صرف یو اللہ گوی۔

قرآن کریم فرمائی، چہ ستاسو دَ شپے او دَ ورخے حفاظت خوگ کوی کہ چرتہ اللہ تے اونکری، ہیخوک نشتہ۔

دا خبرہ ہم غلطہ دہ چہ مرے ہغہ سپری تہ تکرہ ورکوی خوگ چہ دَ ہغوی نہ وئے بوتی ماتوی۔ او بعض وائی چہ زمونہ نیکہ شناختے خلقو پسے راگوزارے کری دی۔ دا تہول بکواس او بے بنیادہ خبرے دی۔ او مری پہ خپل خائے پراتہ دی۔ ہیچرتہ نہ خئی۔ ہاؤ! پہ دے خبرو سرہ دَ ژوندونہ عقل خئی!

۱۶- التَّهْنِيَةُ بِالشُّهُورِ وَالْأَعْيَادِ مِمَّا اعْتَادَهُ النَّاسُ فِي بَعْضِ الْبِلَادِ لَمْ يَرِدْ فِيهِ شَيْ صَرِيحٌ فِي هَذَا الْمَعْنَى .

(دا قول دملا علی قاری دے)۔

ترجمہ : دَ اخترپہ ورخ بعضو خلقو رواج گرزولے دے چہ مبارکی ورکوی، دا پہ حدیث کنب نشتہ۔

تشریح : دا خبرہ ثابتہ دہ چہ مبارکی زیرے ورکول جائز دی۔ لیکن دَ اخترپہ ورخ دا رواج دے، دے کنب حدیث نشتہ، نو بدعت شو۔ نو خان ترے ساتل ضروری دی۔ خککہ چہ کوم مستحب کار باندے التزام کول بدعت دے ہغہ ناروادے۔

البتہ دَ صحابہ کرامو نہ ثابت دی چہ کلہ بہ ہغوی دَ اخترپہ ورخ دَ یو بل سرہ ملاویدل نو دا الفاظ بہ تے وئیل :
تقبل الله منا ومنكم

(اللہ دے زمونہ او ستاسو مونخونہ روژے قبولے کری)۔

نو یو بل تہ دغہ الفاظ وئیل جائز دی۔

۱۷- رُوي أَنَّ عَلِيًّا احْتَمَلَ بَابَ خَيْبَرَ وَحَدَّهُ ثُمَّ ارَادَ سَبْعَةَ فَلَمْ يَقْلِبُوهُ . بَاطِلٌ طُرُقُهُ كُلُّهَا وَاهِيَةٌ .

ترجمہ : روایت دے چہ علی کلہ خیبر غزاتہ لارو، نو ہغہ یوہ لویہ دروازہ یوازے اوچتہ کرے وہ چہ اوو کسانو دَ ہغہ دَ اوچتولو طاقت نہ لرلو۔

تشریح : علماء وائی چہ شیعہ گانو دَ علی، حسن،

حُسين او فاطمے رضی اللہ عنہم پہ بارہ کنبں درمے لاکھہ احادیث دَ خانہ جو رکری دی، چہ ہغہ علماؤ راویستلی دی۔ او چنر کپی ئے دی، دَ دین دشمنان ڀیردی، شیعہ گان او یہودیان دَ دین لوئے دشمنان دی، دَ دویءِ مقابلہ پہ ہر وخت کنبں ضروری دہ۔ دَ دویءِ ڀیرمے بدے عقیدے دی چہ دَ ہغے دَ تفصیل خائے دانہ دے۔ دارنگ دا حدیث ئے ہم دَ خانہ جو رکری دے۔

۱۸- رُوِيَ أَنَّ الشَّمْسَ رُدَّتْ لِعَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ أَحْمَدُ لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ : روایت دے چہ نمر علیؑ تہ اودریدلے وؤ حُکہ چہ ہغہ پہ حاجت دَ رسول اللہ ﷺ کنبں وؤ۔

تشریح : دا حدیث باطل او بے بنیادہ دے۔ لکہ امام احمدؒ ویلی دی، حُکہ چہ پہ صحیح روایت کنبں دادی چہ نمر یوشع علیہ السلام تہ اودریدلے وؤ پہ حکم دَ اللہ تعالیٰ، او ہغہ دعا کرے وہ کلہ چہ ہغہ جہاد لہ تلے وؤ۔ تفصیل ئے پہ بخاری شریف کنبں دے۔

دا قسم روایات شیعہ گانو جو رکری دی۔ مگر یو روایت پہ تفسیرونو کنبں شتہ دَ سلیمان علیہ السلام پہ بارہ کنبں

ہم، چہ ہغہ تہ نمر اودریدلے وؤ۔ لیکن دا تولے معجزے دی۔ او اللہ ئے پہ خپل اختیار کوی دَ پیغمبر پہ ہغے کنبں ہیخ قدرت نہ وی۔

۱۹- قَالَ ﷺ: إِنَّ الْأَمِيَّتَ يَرَى النَّاسَ فِي بَيْتِهِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ: قَالَ أَحْمَدُ لَا أَصْلَ لَهُ، قَالَ النَّوَوِيُّ فِي مَتْنِهِ كَلَامٌ مُظْلِمٌ وَوَضَعَهُ مُجْرِمٌ قَبَّحَ اللَّهُ مَنْ وَضَعَهُ وَلَا بَرْدَ مَضْجَعَهُ.

ترجمہ : نبی ﷺ فرمائی چہ مہرے تر اوؤ ورخو پورے خلق پہ کور کنبں وینی۔

تشریح : امام احمدؒ فرمائی: دا حدیث بے اصلہ دے امام نوویؒ خیرے کوی چہ ددے حدیث عبارت اول دَ تیارے نہ ڊک دے، او چا چہ جو رکری دے ہغہ مجرم دے، اللہ دے ئے ہلاک کری۔ او اللہ دے پہ قبر کنبں ددہ اړخ نہ لگوی۔ دا ہم دَ ہغہ کسانو دروغ دی چہ خوک پہ قبرونو ایمان لری، او دَ ہغے نہ دَ کیدو یقین لری بلکہ دائے دے لہ جو رکری دے چہ خلقو تہ دا اونبائی چہ مہرے وینی، خیرات ورپسے کوی چہ زمونہ دَ تنور (خیتے) ہم خہ کار کیہی، دا مخکنبں تیرہ شوہ چہ چانہ روح لارشی، ہغہ نہ اوردیل کولے شی، اونہ لیدل کولے شی، پاتے لا کور کنبں خلق لیدل۔

بعض مابنامی والاوائی چه د مابنامی په وخت ئے ورکړی، ځکه چه مړی راځی او په بلی ناست وی، نو چه زر زروا پس شی۔ داتول دروغ دی او سوچه دروغ دی۔
 زه وایم: څوک چه دا قسم عقیده په خلقو کښ خوروی هغه دے الله په دنیا او آخرت کښ په خپته مورنکړی، آمین۔

۲۰- قال عليه السلام:

رَحِمَ اللهُ مَنْ زَارَنِي وَزِمَامُ نَاقِيهِ بِيَدِهِ.

ترجمه: الله دے په هغه چارحم اوکړی چه زما زیارت له راشی، او د اوبے واگے ئے په لاس کښ نیولے وی۔

تشریح: دا منلے شومے خبره ده چه زیارة القبور له په سنت طریقه تلل جائز او ثواب دے۔ لکه څنگه چه نبی ﷺ فرمائیلی دی۔ او هغه سنت طریقه داده، چه ور به شی، اوبه درېږی، او د زیارة القبور مسنونه دعا به ووی۔ او آخرت او به ریاد کړی، مړوته به دعا اوکړی۔

دانه چه گتے جاروگانے په ځان ووهی، یاغلاف ته غوتے واچوی، یا جرن دے یاغلافونه واچوی په قبر۔ یا هغه ته وائی چه تاله راغله یم، ماله ځوی راکړه، یا مال راکړه یا نور څه۔

پاتے شو خاص قبرونوله تلل۔ لکه پیربابا، کاکا صاحب، سیدعلی هجویری۔ نو هغه ناروا دی په حدیث د (لاتشد الرحال) سره او د نبی کریم ﷺ قبرله خصوصاً تلل، داهم چرته په صحیح حدیث کښ نشته۔ یا خو موضوعی دے یا انتهای ضعیف دے اوکه چایو حدیث صحیح پیش کړو۔ نومونږ عناد او ضد نه کوو۔ بلکه د صحابه کرامو عمل ته وگورئ۔ هغوی شام، بصره، کوفه، مصر وغیره کښ آباد وو، یو هم د نبی ﷺ قبرله نه دے راغله۔ خصوصاً کچرته څوک مدینے منورے ته هسے لارش، نو هغه له پکار دی چه د رسول الله ﷺ زیارت اوکړی۔ دا یوه د سعادت خبره ده۔

بعض وائی چه دا حاجیان ولے ځی۔ زه وایم چه د حاجیانو عمل دلیل نه دے۔ او کوم خلق چه پوهه دی هغوی مسجد الرسول ﷺ له ځی۔ ځکه چه هلته یومونځ په یوزر (۱۰۰۰) دے۔

۲۱- حدیث قدسی: لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ.

ترجمه: الله نبی ﷺ ته فرمائی: که چرے ته نه وے نو ما به دا دنیا نه وے پیدا کړے۔

تشریح : بے اصلہ او بے بنیادہ حدیث جو رکھے شوے دے۔ مغانی یو عالم دے وائی، چہ دا موضوعی دے۔ بلکہ دا حدیث داسے معلوم پیری چہ چرتہ بریلیانو (د توحید او صحیح عقیدے دشمنانو) جو رکھے دے چہ دنیا اللہ د خیل توحید او چہ خلق د ہغہ بندگی او کپی دے لہ پیدا کرے دے۔ لکہ قرآن پہ سورۃ الذاریات کنبں ہم داسے فرمایلی دی۔ مونہر دامنو چہ د رسول اللہ ﷺ لوئے شان، عزت او وقار دے لیکن ہر خاوند د حق تہ خیل حق ور کول پکار دی۔ نو تہ لہ خبرہ ددے نہ خراب پیری چہ انسان مستحق د حق اونہ پیرنی۔ نو دنیا لہ اللہ تعالیٰ د خیل عبادت د پارہ پیدا کرے دے۔

۲۲- رُوِيَ أَنَّ أَبَا مَحْذُورَةَ أَنشَدَ الْبَيْتَيْنِ بِحَضْرَتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالصَّحَابَةَ جُلُوسٌ فَتَوَاجَدَ هُوَ وَأَصْحَابُ الصُّفَّةِ.

ترجمہ : روایت دے چہ ابو محذورہ د نبی ﷺ او صحابو مخکنبں خہ شعرونہ د محبت الہی او لوستل۔ نبی ﷺ او د ہغہ صحابہ پہ جذبہ کنبں راغلل، تردے چہ د نبی ﷺ خادر مبارک د او گونہ پریوتو۔ او اصحاب صفا خان لہ تقسیم کرو۔

تشریح : دا حدیث پہ اتفاق د علماؤ سرہ باطل دے۔ موضوعی دے، دے قسم غلطو احادیثو نہ دے پیرانو استدلال کرے دے۔ چہ د جمعے پہ شپہ لاؤد سپیکر خان تہ ولگوی او پہ زورہ زورہ ذکر شروع کپی، تردے چہ نشہ شی د پیرشور د وجے نہ۔ خلق وائی چہ پہ وجد کنبں راغے، او دے رسیدلے دے حال دا دے چہ دا کار سراسر گناہ او لیونتوب دے۔ حکم چہ مسجد کنبں شور یوہ گناہ دے۔ او پہ زورہ ذکر کول ہم منع دی۔

ملا علی قاری پہ مرقاة کنبں فرمائی :
الْجَهْرُ وَلَوْ بِالذِّكْرِ حَرَامٌ تَحْتَ حَدِيثٍ وَرَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ.

(پہ جومات کنبں پہ زورہ ذکر کول ناجائز دی)۔

او خلقو تہ خیل عبادت بنکارہ کول زیادہ۔ اللہ تعالیٰ پت عبادت کونکی خوبنوی۔

بلہ خبرہ دادہ چہ اللہ د پیغمبر او د صحابہ و صفت پہ قرآن کنبں پہ سورۃ زمر کنبں داسے کرے دے :
﴿ تَقْشَعِرْمِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ﴾ الآية.

دَقْرَانَ كَرِيمٍ دَآوْرِيْدُو پِه وَخْت دَ هَغُوئِ غُوْنِ زِيْرِي
كِيْرِي اَوْ دَ اللّٰهَ ذِكْرَتِهٖ نِيْ زِرُوْنَهٗ نِيْ نَرْمِيْرِي۔

داسے نئے نہ دی وئیلی چہ خان غورزوی، بلکه دا پیران د
کوهی پہ غارہ یا د چہت پہ سر پہ خان وجد او جذبہ نہ
راولی۔

۲۳- صَدَقَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ يَقُوْلُهُ النَّاسُ عِنْدَ قَوْلِ الْمُؤْمِنِ
الصَّلٰوةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ وَكَذٰلِكَ صَدَقْتَ وَبَرَّرْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ .

ترجمہ : اکثر خلق د سحر د اذان پہ وخت کنب دا وائی
چہ (صَدَقَ رَسُوْلُ اللّٰهِ يَا صَدَقْتَ وَبَرَّرْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ)۔

تشریح : ددے دعا پہ احادیثو کنب خہ اصل نشتہ۔
او د ابن السنی پہ روایت کنب چہ راغلی نو دغہ روایت
مجهول دے۔ (معارف السنن)۔

مُلا عَلٰی قَارِيٍّ فَرَمَائِي : وَلَا يَعْرِفُ مِنْ قَالِه
(ددے قائل نہ دے معلوم)۔

۲۴- اِسْتَهْرَ عِنْدَ الْعَامَةِ فِيْ صَلٰوةِ الْجَنَازَةِ صَلٰوةٌ لَيْسَ فِيْ
كُتُبِ الْحَدِيْثِ سِوٰى الْاَبَسُوْلِيِّ .

ترجمہ : اکثر خلق د جنازے مانخہ کنب داسے درود
وائی۔

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ سَلَّمْتَ
وَرَحِمْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلٰی اِبْرٰهِيْمَ ..... (تر آخرہ پورے)۔

تشریح : داد حدیثو پہ یو کتاب کنب ہم نشتہ۔
بلکہ ہغہ درود وئیل پکار دی، کوم چہ پہ مانخہ کنب
وئیلے کیرے۔ د نبی ﷺ د ذکر پہ الفاظو کنب زیاتے، کہے
کول ناروا دی۔ دارنگہ پہ (سبحانک اللہم وبحمدک) کنب
[وجل ثناؤک] نشتہ۔ داتکی د خان نہ چا جو رکری دی۔
بلکہ د جنازے پہ مانخہ کنب [سبحانک اللہم نہ تر ولا الہ
غیرک پورے وئیل] ہم نشتہ۔

بلکہ سورت فاتحہ بہ لولی۔

۲۵- صَلٰوةٌ بِعِمَامَةٍ تَعْدِلُ خَمْسًا وَعِشْرِيْنَ صَلٰوةً بِغَيْرِ
عِمَامَةٍ، وَ جُمُعَةٌ بِعِمَامَةٍ تَعْدِلُ سَبْعِيْنَ جُمُعَةً بِغَيْرِ عِمَامَةٍ، وَالصَّلٰوةُ
فِي الْعِمَامَةِ بِعِشْرَةِ اَلْفِ صَلٰوةً .

ترجمہ : یو مونخ پہ پتکی سرہ پہ پنخہ ویشٹ درجہ
زیات دے۔ او جمعہ د پتکی سرہ پہ او یا جمعہ بان دے زیات
ثواب لری او د پتکی سرہ یو مونخ کول اللہ پرے لس زرہ
نیکی ورکوی۔

تشریح : پتکے پہ سرول مستحب کار دے۔ علماء

لیکی چہ دہغے دگزنو پہ بارہ کنب خہ حدیث نشته
 لیکن دا قاعدہ دہ دَ علمائو، چہ دَ مستحب نہ خوڪ فرض
 جو رکری۔ نو دَ هغے پریخودل واجب دی۔ نن صبا دارواج
 دے چہ پہ امام باندے پتکی پہ سرول ضروری گنری۔
 اونور مقتدیان ئے ہیخ پرواہ نکوی۔ او امام صاحب ئے ہم
 صرف مانخہ لہ پہ سروی، دا طریقہ بدعت دے۔ پتکے
 تولولہ مستحب دے او پہ عامو اوقاتو کنب نہ صرف دَ
 مانخہ دپارہ۔

کہ خوڪ دا حدیث پیش کوی نو دا باطل دے۔

علامہ نووی وائی دَ مستحب نہ فرض جو رول بنہ نہ
 دی۔ لکہ بعض ناپوہان دَ نوکونو پریکولو پہ بارہ کنب
 وائی داسے سنت دی۔ او بل وائی داسے سنت دی۔ حالانکہ دَ
 نوکونو پریکولو پہ بارہ کنب خاصہ طریقہ نہ دہ راغلی۔

۲۶- مَنْ قَصَّ أَظْفَارَهُ مُخَالِفًا لِمَ يَرَى فِي عَيْنَيْهِ رَمَدًا.

ترجمہ: خوڪ چہ نوکان ردو بدل پریکری، نوسترگے
 بہ ئے نہ خو ربیری۔

تشریح: دا حدیث ثابت نہ دے۔ بلکہ علماء وائی چہ
 دَ نوکونو پہ پریکولو کنب یو حدیث ہم نشته۔ یعنی چہ

پہ هغے کنب ئے خاصہ طریقہ خودلے وی۔ لیکن دَ عامو
 احادیثونہ دا معلومہ دہ چہ دَ نوکانو پہ پریکولو کنب دَ
 بنی طرف نہ شروع پکارده۔

۲۷- قَالَ ﷺ: كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ إِلَّا بَدْعَةَ فِي عِبَادَةِ.

ترجمہ: ہر بدعت گمراہی دہ مگر کہ پہ عبادت
 کنب خوڪ بدعت کوی نوخیر دے۔

تشریح: دا حدیث هغہ چا دَ خانہ جو رکری دے چہ دَ
 دین پہ ہیخ شعبہ هغہ نہ پوہیری۔

قَالَ مُلَا عَلِيُّ الْقَارِي: فِي سَنَدِهِ كَذَابٌ مُّتَّهَمٌ.

(دے حدیث پہ سند کنب ڊیر دروغرن او تہمتیان راویان
 دی)۔

نبی ﷺ خو پہ عباداتو کنب دَ بدعت کولو نہ منع
 فرمایلے دہ۔ نو بیا هغہ خپلہ خبرہ ولے رد کرہ؟ بلکہ دَ دین
 دشمنان چہ هغوی دَ نبی ﷺ سرہ خان یو شان گنری۔
 هغوی دَ هغہ پہ خبرہ کنب دا تعارض او تناقض پیدا کوی۔

دا قاعدہ نبی ﷺ فرمایلے دہ چہ:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ.

(ہر بدعت گمراہی دہ)۔ (مسلم)۔

دے کنب ہیخ استثناء نشته۔

(دا موجبہ کلیہ دہ او بدعت ئے نکرہ راورے دہ)۔

ثوك چه بدعت پنخه قسمه كوى، هغوى دَ مصالحو
مرسلو او دَ بدعت فرق نه شى كوله۔ دة له پكار دى چه دَ
امام شاطبى (الاعتصام او الموافقات) اووگورى۔ او كه نه
وى نوضياء النور دے اوگورى۔

۲۸- مَنْ سَمِيَ وَلَدَهُ مُحَمَّدًا أَوْ أَحْمَدًا كَانَ هُوَ وَأَبُوهُ فِي
الْجَنَّةِ وَفِي رِوَايَةٍ لَا يَدْخُلُ النَّارَ.

ترجمہ: نبی ﷺ وائی چه دَ چا ماشوم پیدا شو، او
نوم ئے ورله محمد یا احمد کیخودہ، نو هغه پلار او خوی
به جنت ته خى۔ او په بل روایت کنب دى چه دَ اور نه به بچ
وى۔

تشریح: مُلا على قارى دَ ابن قيم په حواله نقل
کوى چه د اتول دروغ دى۔

داسے نور احاديث هم شته، ليکن تول دروغ دى۔ البته
دومره دہ چه هسے ترغيب راغله دے۔ او محمد او احمد او
د انبياؤ نومونه کیخودل پکار دى۔ او بنه نومونه ایخودل
پکار دى چه شرك پکنب نه وى۔

بعض خلق عبدالنبى، عبدالرسول، عبدالعلى، داتا،
پيربخش، عمربخش، گنج بخش او داسے نور غير شرعى
نومونه گدى۔ حال دادے چه دا پيره گناه لرى۔

نبى ﷺ به چه دَ کوم سپرى نوم غلط واوریده نو
بدلولو به ئے۔ ليکن دَ نوم په سبب انسان جنت ته نشى
تله۔ جنت دَ الله په توفيق سره په ايمان او عمل صالح سره
ملاوېرى۔

۲۹- أَحَادِيثُ الْأَبْدَالِ وَالنُّجَبَاءِ وَالنَّقَبَاءِ وَالْأَقْطَابِ بَاطِلَةٌ إِلَّا
أَنَّ وَرَدَ حَدِيثٌ ضَعِيفٌ فِي الْأَبْدَالِ أَنَّهُمْ بِالشَّامِ كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ
مِنْهُمْ أَبْدَلَ اللَّهُ مَكَانَهُ آخَرَ.

ترجمہ: دَ قطبانو، غوثانو، نجيبانو اور رجال الغيب
په باره کنب چه حدیثونه راغلی هغه تول دروغ دى۔ مگر
يو حدیث دَ ابدالو په باره کنب راغله چه هغه هم ضعيف
او منقطع دے۔ لکه مسند احمد اوگورى۔

تشریح: ددے نه بعض خلق امداد غواړی۔ او وائی
چه حدیث کنب راغلی دى۔ نو علامه ابن قيم په (المنار
المنيف) کنب دا حدیثونه موضوعی گرزولی دى۔ او ملا
على قارى هم دَ هغه تبعیت کرے دے۔

۳۰- إِذَا مَرَّ الْعَالِمُ أَوْ الْمُتَعَلِّمُ عَلَى قَرْيَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَرْفَعُ
الْعَذَابَ عَنْ مَقْبَرَةِ تِلْكَ الْقَرْيَةِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
قَالَ السُّيُوطِيُّ لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ : کله چہ عالم یا طالب العلم پہ یو کلی ور
تیرشی، نو الله تعالیٰ د دغه کلی د مقبرے نه خلویبنت
ورخے عذاب پورته کوی۔

تشریح : دا بے بنیادہ حدیث دے۔ دا خبرہ صحیح ده
چہ د علم او علماؤ او طلباؤ دیر فضیلت دے لیکن د خان نہ
ورلہ حدیثونہ جو پول ہم نہ دی پکار بلکہ صحیح
حدیثونہ دیر دی۔ زہ د بعض تبلیغ والونہ اورم، چہ گشت
پہ یو کلی اوشی، نو الله تعالیٰ خلویبنت ورخے رحمتونہ
رالیبری، او عذابونہ لرے کوی۔ شاید چہ دا ددے موضوعی
حدیث نہ اخستے شوے خبرہ وی۔ نو دا خبرہ بے بنیادہ او پہ
الله دروغ جو پول دی۔ او مُرَوِّجہ تبیلغ والا دیر داسے
حدیثونہ بیانوی کوم چہ خالص دروغ او دکوسلے دی۔ پہ
دوی کنبے بے تحقیقہ، بے بنیادہ خبرے دیرے زیاتے دی۔
بلکہ موضوعات او منگرت حدیثونہ ہم دوی راتاڑ
کرل۔

۳۱- تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً.

ترجمہ : یوساعت فکر کول د شپیتو کالو د عبادت نہ
بہتردی۔

تشریح : دا قول د صوفیانو دے۔ او حدیث نہ دے۔ د الله
پہ نعمتونو او قدرتونو کنبے فکر کول دیر بنہ شے دے۔ الله
ہم دے طرف تہ ترغیب ور کرے۔ لیکن بعض خلق داسے
وائی چہ د دین پہ فکر کنبے ناستہ د شپیتو کالو د عبادت
نہ بہتردی۔

نو اول خودا حدیث ثابت نہ دے۔ او کہ ثابت شی نو بیا
لے دا معنی نہ دے۔

۳۲. قَالَ ﷺ: تَرَكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةً.

ترجمہ : د ماہنام روتی نہ خورل سرے بو دا کوی۔

تشریح : دا حدیث ثابت نہ دے۔ ترمذی ددے پشان یو
بل حدیث راوے۔ لیکن ہغہ ورتہ منکر وئیلی دی۔ نو
داسے تشدد او تعمق نہ دی کول پکار۔ چہ خامخا د ماہنام
روتی بہ خوری، او کہ وے نہ خورلہ، نو گنے د سنت نہ بہ
خلاف راشی۔ لیکن طبیبانو دا خبرہ کرے دہ چہ خہ نہ خہ
خورل او مازیگر وختی خورل صحت لہ بنہ دی۔

۳۳- حَدِيثُ تَسْلِيمِ الْغَزَالَةِ اشْتَهَرَ عَلَى الْأَلْسِنَةِ وَفِي الْمَدَائِحِ النَّبَوِيَّةِ قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ وَلَيْسَ لَهُ أَصْلٌ وَمَنْ نَسَبَهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَدْ كَذَبَ.

ترجمہ : خلق وائی چہ نبی ﷺ یوہ ہوسے ولیدہ چہ بنکاری نیولے وہ۔ ہغے پہ نبی ﷺ سلام واچول، او دا ئے اووئیل چہ زما بچی وپی دی، ما پریدہ، زہ بہ بیا راشم، تر آخرہ پورے۔

تشریح : دا حدیث بے اصلہ دے او خوک ئے چہ رسول اللہ ﷺ تہ نسبت کوی ہغہ دروغرن دے۔

د نبی ﷺ معجزے دزر ونہ ہم پیرے دی لکہ علامہ ابن تیمیہ پہ (الفرقان) کنبں ورتہ اشارہ کرے دہ۔

نو واعظان ہغہ ولے نہ ذکر کوی چہ دا بے بنیادہ خبرے پہ خلقو کنبں خوروی۔

۳۴- سَيْنُ بِلَالٍ عِنْدَ اللَّهِ شَيْنٌ.

قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ لَيْسَ لَهُ أَصْلٌ.

ترجمہ : نبی ﷺ فرمائی: د بلالؓ سین داسے دے لکہ چہ دے شین وائی۔

تشریح : یعنی خلق وائی چہ بلالؓ (اشہد) کنبں

شین نشو وئیلے۔ نو (اسہد) بہ ئے ویلو پہ سین سرہ۔ نو صحابہ ؓ منع کرو چہ اذان مکوہ۔ بیا جبریل علیہ السلام راغے، اووے فرماییل چہ نن برہ (پاس) اذان نہ دے اوریدلے شوے۔ دا ولے، نو دا عرض اوشو، نو ہغہ و فرماییل چہ دا د بلال سین پہ شان د شین دے۔ او اذان بہ ہم دے کوی۔

دا ہسے بے اصلہ خبرہ دہ حکہ چہ بلالؓ خو یواخے مؤذن نہ وو۔ بلکہ د رسول اللہ ﷺ مؤذنین اووہ کسان وو۔

۳۵- حَدِيثُ: رُجُوعِ بِلَالٍ وَارْتِجَاجِ الْمَدِينَةِ وَبُكَاءِ النَّاسِ.

ترجمہ : چہ بلالؓ د نبی ﷺ د وفات نہ روستہ مدینے منورے تہ راغے او اذان ئے وکرو۔ او مدینہ و خوزیدلہ۔ او خلق تول پہ ژرا شو۔

تشریح : دا حدیث باطل دے۔ ثابت نہ دے۔

۳۶- الْأَرْضُ سَبْعٌ فِي كُلِّ أَرْضٍ نَبِيٌّ كُنَيْتُكُمْ يُرْوَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.

ترجمہ : اووہ زمکے دی او پہ ہرہ زمکہ کنبں پیغمبر

دے لکہ بھر دنیا کنبں چہ خنگہ نبی وی -

تشریح : د احديث نبی ﷺ نہ دے وئیلے او خلق
ابن عباسؓ ته نسبت کوی۔ لیکن دا هم دروغ دی۔ بلکہ
صحيح خبره داده چه زمکه اووه دی لیکن د یو بل سر
نبتے دی لکه د پیاز د پوستکی پشان -
(ترمذی کتاب التفسیر سورة الطلاق).

د احديث قصه گو ملایان دیر اوروی۔

۳۷- اَنَا مِنَ اللَّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنِّي.

قَالَ الْعَسْقَلَانِيُّ: إِنَّهُ كَذَبٌ مُخْتَلَقٌ.

ترجمہ : زہ د الله نہ یم او مؤمنان زما نہ دی۔

تشریح : د خبره خلق نبی ﷺ ته منسوب کوی حال
دادے چه دا خہ مهمل کلام او شرکی خبره ده۔ لکه خلق
وائی دا دنیا دده دمخ نہ پیدا ده۔ دا غلطه خبره ده۔ علما
وائی دا دروغ دی۔ دا دبریلیانو جوڑ کرے حدیث دے۔

۳۸- اِنَّ الْوَرْدَ خُلِقَ مِنْ عَرَقِ النَّبِيِّ اَوْ مِنْ عَرَقِ الْبُرَاقِ.

ترجمہ : گلاب د نبی ﷺ د خولے مبارکے یا د هغه
بُرَاق د خولو نہ پیدا شوے دے۔ دا چتی خبره ده دروغ دی۔

تشریح : ددے نہ دا معلومیری چه گلاب د نبی ﷺ

د زمانے نہ مخکنیں نہ وؤ۔ او حال دا دے چه قرآن کنبں الله
ورته اشاره کرے ده، په سورة رحمن کنبں ﴿ فکانت وردة
کالدهان ﴾ نو معلومه شوه چه گلاب مخکنیں زما نه کنبں
هم وؤ۔ نو بیا خنگه د نبی ﷺ د خولے نه پیدا شو۔ د
گلاب په باره کنبں تول احاديث موضوعی دی -

۳۹- حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ :

ترجمہ : د وطن سره مینه کول د ایمان حصه ده۔

تشریح : دا د خان نہ جوڑ شوے حدیث دے۔ دا غلطه

خبره ده حکه چه کافران هم د خپل وطن سره مینه کوی
۔ بلکه ایمان والو لره د الله د دین سره مینه پکارده، او خپل
ملك او وطن پرېخودل پکار دی۔ كما فعله الصحابة۔ د
اچرته د فاسدو خلقو حدیث دے۔

۴۰- اَلشَّيْخُ فِي قَوْمِهِ كَالنَّبِيِّ فِي أُمَّتِهِ : مَوْضُوعٌ .

ترجمہ : پیر په یو قوم کنبں داسے دے لکه پیغمبر په

خپل امت کنبں۔

تشریح : نن صبا اکثر پیران تګان او ګنر کپان دی، د

خلقو عقائد ئے خراب کرل، خلق ئے د صحیح دین نه

محرومه ساتل دی۔ نو دوی خنگه د پیغمبر سره مشابه

کرمے شی؟ دا تشبیه صحیح نہ ده۔ دَ سَوءِ اَدَبٍ نَهْ خَالِي نَهْ
 ده۔ اوکھ خوک اووائی چه بل روایت کنبں راغلی دی۔ چه:
 ۴۱ - عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ .
 إِنَّهُ مَوْضُوعُ بَلِّ الصَّحِيحِ الْعُلَمَاءُ وَرَقَّةُ الْأَنْبِيَاءِ .

ترجمہ: زما دامت علماء د بنی اسرائیلو د پیغمبرانو
 پشان دی۔

تشریح: دا حدیث ہم موضوعی دے۔

بلکہ صحیح داسے ده چه علماء د انبیاء وارثان دی۔ د
 پیغمبر دومره سپکاوی کول گناہ ده، چه ملیان د هغه سره
 برابرے۔

۴۲ - مَنْ بَشَرَنِي بِخُرُوجِ صَفَرٍ بَشَرْتُهُ بِالْجَنَّةِ .

ترجمہ: نبی ﷺ وائی، چا چه ماله زیرے د صفرے د
 میاشته د وتلو راکرو، نوزة به ورله د جنت زیرے ورکرم۔

تشریح: دا حدیث ے بنیاده دے، او مشرکانو جاہلانو
 د خانہ جوړ کرمے دے، دوی د صفر د میاشته نه ویریری چه
 دے کنبں دیوان راکوزیری ما بنام بهرته مه وزی، اوکله چه
 صفره اووخی نوکتوی ورپسه هاته کرمی۔ اوکور ورپسه
 پاک جاروکرمی وغیره نور رسمونه، دا د عربو جاہلانو کار

هم وؤ۔ او هغوی به دا میاشت سپیره گنرله۔ نو شریعت
 ورله نوم صفر المظفر، سره کیخوده یعنی د کامیابی
 میاشت، او د سپیره والی میاشت نه ده، بلکه سپیره والے د
 انسان د عمل په وجه راخی نه د میاشتو ورخو په وجه۔

۴۳ - يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ يَوْمٌ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ .

ترجمہ: د چار شنبے ورخ سپیره ده۔ دا حدیث نہایت
 ضعیف دے۔

تشریح: خلق اکثر ورخوته د سپیره والی او نیک
 بختی نسبتونه کوی۔ حال دادے چه دا خو د الله په اختیار
 کنبں دی۔ بعض بنخے وائی چه د جمعه په ورخ جامے
 وینخل یا سروینخل بنه نه دی، او بعض پکنبں لا دا هم
 وائی چه د جمعه په ورخ غسل نه وزی۔ دا د شیطان لویه
 وسوسه ده۔ حکم چه نبی ﷺ په غسل باندے حکم کرمے
 دے د جمعه په ورخ۔ او دوی وائی چه غسل نه وزی۔ دا د
 صحیح صریح حدیث مقابله ده، اعاذنا الله۔ نو بدفالی
 نیول لویه گناه ده۔

۴۴ - يَوْمُ الْقَوْمِ أَحْسَنُهُمْ وَجْهًا .

ترجمہ: امامت به هغه خوک کوی چه مخ بنائسته

لری۔

تشریح : داموضوعی روایت دے۔ بلکہ صحیح حدیث کتب د علم او قرائت او ہجرت او مشروالی او ذکر والا لحاظ راغلی دے۔ او بعض خلق تعمق کوی ددے حدیث نہ روستو نورے خبرے کوی وائی چہ خوگ بنائستہ مخ والا وی یا د دوه بنخو والا وی وغیرہ، نو ہغہ د امامت حقدار وی۔ دا توله بے فائدے او د خانہ جوڑ شوی مسئلے دی۔ چہ د حنفی فقہاؤ پہ کتابونو کنبے ذکر شوی دی۔ پہ دے باندمے ہیخ دلیل نشته، دا قسم خرافات او بے بنیادہ مسئلے پہ حنفی فقہ کنبں ډیر زیات دی۔

۴۵ - اَلنَّظْرُ اِلَى الْوَجْهِ الْجَمِيْلِ عِبَادَةٌ.

ترجمہ : بنائستہ مخ تہ کتل عبادت دے۔
هَذَا كِذْبٌ بَاطِلٌ .

تشریح : دا دروغ او باطلہ خبرہ دے۔ فاسقان خلق خو ہسے ہم د پردوزانہ و نہ مخ نہ اروی، او کہ دا حدیث ہ واری نو صوفیان بہ ہم پہ لعنت شی، لکہ بعض پیران دے لعنت اختہ شویدی، لکہ علامہ ابن الجوزی پہ تلبیس ابلیس کنبں نقل کپی دی چہ ډیر صوفیان او پیران

وادہ نہ کوی، د حلالو زنانو نہ خان ساتی، نو شیطان د بنائستہ ہلکانو سرہ د دوی عشق او محبت پیدا کوی۔ او پہ دے بارہ کنبے ئے ډیر واقعات نقل کپی دی۔ نو دے نہ معلومہ شوہ چہ خوگ حلال شے پریدی نو ہغہ بہ پہ حرامو کنبں واقع کپری۔ او بیا د ظلم د پاسہ د ظلم خبرہ دادہ چہ کوی بہ گناہ او جوړوی بہ ورلہ حدیث۔

۴۶ - مَنْ رَفَعَ يَدَيْهِ فَلَا صَلَوةَ لَهُ.

ترجمہ : چا چہ پہ مانخہ کنبں رفع الیدین او کپل، نو د ہغہ مونخ نہ کپری۔

تشریح : دا حدیث چا د خانہ جوڑ کرے دے۔ دارنگہ تہول ہغہ حدیثونہ چہ پہ ہغے کنبں پہ مانخہ کنبں د رفع الیدین نہ منع راغلی وی، ہغہ تہول دروغ دی۔

حکہ چہ پہ مانخہ د رکوع کولو پہ وخت او د رکوع نہ د را اوچتیدلو پہ وخت او دریم رکعت تہ د پاسیدلو پہ وخت رفع الیدین کول (خپل دواړہ لاسونہ اوچتول) پہ صحیح احادیثو کنبں ثابت دی۔ د تہولو محدثینو پہ اتفاق سرہ ثابت دی۔ بلکہ محدثینو فرمائیلی دی چہ د رفع الیدین احادیث متواتر دی۔ او د متواتر نہ انکار کول کفر

دے۔ لہذا پہ مانعہ کبیں رفع الیدین کول مسنون مستحب عمل دے۔ لس نیکی پرے ملاویہری۔ مک بعض خلقو د تعصب د وجے نہ ددے د نہ کولو پہ بارہ کبیں دغہ مذکورہ دروغن حدیث جوہ کرے دے۔

د مسئلے د تفصیل پارہ (فتاویٰ الدین الخالص، الحق الصریح جلد ثلورم اوگورہ)۔

۴۷- مَنْ زَارَنِي وَزَارَ أَبِي إِبْرَاهِيمَ فِي عَامٍ وَاحِدٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ مَوْضُوعٌ بَاطِلٌ .

ترجمہ : نبی ﷺ وائی چا چہ زما او د ابراہیم علیہ السلام پہ یو کال کبیں زیارت او کرو۔ نودے جنتی دے۔

تشریح : د زیارت متعلق بحث مخکبیں تیر شوی دے۔ لیکن دا حدیث باطل او موضوعی دے۔

۴۸- مَنْ أَكَلَ مَعَ مَغْفُورٍ غُفِرَ لَهُ. مَوْضُوعٌ كِذْبٌ .

ترجمہ : چا چہ د بخنبے شوی سپری سرہ خورال او کرو نو ہغہ بہ ہم وبخنبے شی۔

تشریح : دا حدیث دروغ دی اوسو چہ دروغ دی، حکا چہ د انبیاء سرہ منافقانو او کفرانو ہم روتی خورلے دے۔ نو ہغہ بہ ہم بخنبے کیہری؟ دا قسم حدیثونہ خلقو

پیرانو او خپلو مشرانو پہ بارہ کبیں جوہ کپی دی۔ او دا د ہغہ چا خبرے دی چہ ہغوی د اسلام د اصولو او بنیادی خبرونہ نا خبرہ دی۔ ہغہ دا چہ پہ اسلام کبیں د نجات د پارہ صحیح ایمان او عمل صالح شرط دے۔ پہ خپلہ باندے د ایمان او عمل صالح د مسائلو نہ خان نہ خبرول او د بل چا پہ اوگو باندے میاشت لیدل د عقل او شعور والو طریقہ نہ دے۔ اعاذنا الله من التعمق۔

۴۹- مَنْ اَكْتَحَلَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ بِالْاِثْمِ لَمْ تَرَمَدْ عَيْنَاهُ اَبَدًا .

ترجمہ : چا چہ د عاشورے پہ ورخ رانجہ ولگول، نو سترگے بہ ئے چخنے نشی۔

تشریح : د عاشورے پہ بارہ کبیں شیعہ گانو او بعض غلاتو (افراطی) مسلمانانو د خانہ حدیثونہ جوہ کپی دی۔ ہغہ تپول غلط دی۔ صرف د روڑے پہ بارہ کبیں چہ کوم احادیث راغلی دی ہغہ صحیح ثابت دی۔ او یو حدیث چہ ہغہ انتہائی پیر ضعیف دے چہ ہغہ پہ خپل اہل او عیال باندے د فراخی راوستلو پہ بارہ کبیں دے پہ دے میاشت کنبے۔

لیکن دے بارہ کبیں ہم علماؤ وئیلی دی چہ دا حدیث

یا موضوعی دے او یا نہایت ضعیف دے۔

۵۰- مَسْحُ الرَّقْبَةِ أَمَانٌ مِنَ الْغُلِّ .

ترجمہ: دَخْتِ مَسْحِ كَوْلِ پِه اودس كَنِسِ دَا دَ طَوْقِ نِه

امان دے۔

تشریح: دَخْتِ مَسْحِ كَوْلِ پِه باره كَنِسِ هَيْشِ حَدِيثِ

ثَابِتِ نَهْ دے۔ پِه دے باندے باره كَنِسِ چِه كَوْمِ دَرْمے رَوَايَتُونِو

نِه رَاغَلِي دِي، پِه هَغے كَنِسِ يُو هَمْ ثَابِتِ نَهْ دے، دَرْمے وَاړِه

سَخْتِ ضَعِيْفِ دِي۔ او پِه ضَعِيْفِ حَدِيثِ بَانْدَمے مَسْتَحَبِ

هَمْ نَهْ ثَابِتِيْرِي۔ دے وَجِه نِه پِه اوداسه كَنِسِ خْتِ مَسْحِ

نَشْتِه۔ بَعْضِ خَلْقِ پِه كَنِسِ لَا مَرِيْ هَمْ مَسْحِ كَوِي۔ دَا هَمْ

بَدَعْتِ دے۔

۵۱- قِرَاءَةُ سُورَةِ الْقَلْقَلِ أَمَانٌ مِنَ الْفَقْرِ .

ترجمہ: دَهْغِه سُوْرَتُوْنُو لُوْسْتَلِ دَ كُوْمُوْپِه اَوْلِ كَنِسِ

چِه (قَل) رَاخِي، دَفَقْرِ اَوْ نِيْسْتِيْ نِه دَخْلَا صِيْدُو سَبَبِ دے۔

او هَغِه پَنْخُه سُوْرَتُوْنِه دِي، الْجَنِّ، الْكَافِرُوْنَ، الْاِخْلَاصِ،

الْمَعُوْذَتِيْنَ۔

تشریح: دَا حَدِيثِ بَاْطِلِ دے۔ اِگْرِكِه پِه قْرَانِ كَرِيْمِ كَنِسِ

اللّٰه تَعَالٰی بَرَكَاتِ اِيْخِي دِي دَهْرُ خُه دِيَاْرِه۔ لِيْكَنِ دَخَانِه

داسے خبره كَوْلِ نَاَجَائِزِ دِي، شَرِيْعَتِ دَا قِسْمِ خَبْرِمے نَهْ

خُوْبِنُوِي۔

۵۲- مَلَا عَلِي قَارِيْ اَوْ ابْنِ قِيْمٍ خُه قَوَاعِدِ كَلِيْهِ ذَكْرِ

كِرِي دِي، زَهْ هَمْ بَعْضِ دَلْتِه لِيْكُمْ۔

لَا يَصِحُّ تَعْيُنُ قَبْرِ نَبِيِّ غَيْرِ نَبِيِّنَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا أَنْ يُرَاهِمِمْ

عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ وَلَا يُدْرَى مَكَانُهُ .

هَر هَغِه حَدِيثِ چِه دَ اَنْبِيَاؤِ دَقْبِرُوْنُو دَ تَعْيِيْنِ پِه باره

كَنِسِ وِي هَغِه بَه دَرُوْغِ وِي۔ لِكِه خَلْقِ وَاثِي چِه دَ نُوْحِ عَلِيْه

السَّلَامِ قَبْرِ دَلْبَنَانِ پِه غَرْ كَنِسِ دے۔ دَا دَرُوْغِ دِي۔ اللّٰه دَ

هَغُوِي قَبْرُوْنِه پَتِ كِرِي دِي چِه خُوْكَ تَرْمے چَرْتِه عِيْدِ گَاْهِ اَوْ

مِيْلِه جُوْرِه نَكِرِي۔ لِكِه دَ اَوْلِيَاؤِ پِه قَبْرُوْنُو چِه خُنْگِه

عُرْسُوْنِه اَوْ مِيْلِه تِيْلِه كِيْرِي۔

۵۳- دَ اَبُوْبَكْرٍ اَوْ عُمَرُ اَوْ عَلِيٌّ دَ مِيْلَادُوْنُو پِه باره كَنِسِ

هَيْشِ حَدِيثِ نَشْتِه۔

او كِچْرْتِه وِي هَغِه تُوْلِ غَلْطِ دِي اَوْ دَنَبِي ﷺ مِيْلَادِ

مِنَاوُولِ (نَمَانْخَل) هَمْ بَدَعْتِ اَوْ نَارِوَا دے۔ خُكِه چِه حَدِيثِ

كَنِسِ نَشْتِه صَحَابُو نِه دے كِرْمے۔ بَلِكِه نَبِي ﷺ دَرَبِيْعِ

الْاَوَّلِ پِه (۲) تَارِيْخِ وِفَاتِ شُوْمے دے لِكِه پِه اَتْقَانِ، خَاْزَنْ كَنِسِ

د سعید ابن جبیرؓ نہ منقول دی۔ او خلق پہ دولسمہ میلاد اوخیراتونہ کوی۔ داتول رسمونہ دی، چہ ددے نہ خان ساتل ضروری دی۔

۵۵ - وَمِنْ هَذَا حَدِيثٍ أَنْ قَافٍ جَبَلٍ مِنْ زُمْرَةِ خَضْرَاءَ مُحِيطٌ بِالْأَرْضِ .

ترجمہ : او د احادیث موضوعہ نہ داہم دہ چہ قاف یو گردے د زمردوہ او د دنیا نہ ئے احاطہ کرے دہ۔

تشریح : دا د خلقو خبرے دی، پہ صحیح روایت کنیں ددے خہ ذکر نشتہ، او کچرتہ وے، نو اللہ بہ پہ قرآن کریم کنیں د دلیل پہ خائے ذکر کرے وے۔ لکہ خرنگہ ئے چہ نور دلیونہ ذکر کری دی۔

۵۶ - وَمِنْ هَذَا أَنَّ الْأَرْضَ عَلَى صَخْرَةٍ وَ الصَّخْرَةُ عَلَى قَرْنِ الثَّوْرِ فَإِذَا حَرَّكَ الثَّوْرُ قَرْنَهُ تَحَرَّكَتِ الصَّخْرَةُ .

ترجمہ : دا ہم بے بنیادہ حدیث دے چہ زمکہ د غوئی پہ خکر تینگہ دہ، او زلزله د ہغہ خکر د وجے نہ کیہی۔

تشریح : دا د بکو اسیانو او قیصہ گو ملیانو واعظانو قیصے دی پہ حدیث کنیں ورلہ ہیخ اصل نشتہ۔ بلکہ اللہ تعالیٰ پہ قرآن کنیں وائی چہ آسمان او زمکہ زما پہ لاس

کنیں دی۔ نور چاتہ مے خہ پکبن نہ دی ورکری۔ یعنی اختیارات مے چاتہ نہ دی سپارلی۔ دے مخلوق د اللہ ہر صفت بل چاتہ ورکروتردی چہ غوئے ئے د اللہ سرہ شریک کرو۔ لکہ یہودیان او ہندوان داسے کوی۔ داروایت ہم کوم یہودی یا ہندو د خانہ جوہ کرے دے۔

۵۷ - حَدِيثٌ : مِقْدَارِ الدُّنْيَا وَ أَنَّهَا سَبْعَةُ آلَافِ سَنَةٍ .

ترجمہ : دا حدیث بے بنیادہ او د خانہ جوہ شوے دے چہ د دنیا عمر اووہ زرہ کالہ دے۔

تشریح : داروایت یہودیانو جوہ کریدے۔ خکہ ابن قیمؒ فرمائی چہ مونہ پہ اووہ زرم کال کنیں یو، پس ہر چاتہ بہ داپتہ ولگی چہ قیامت تہ دوہ سوہ یو پنخوس (۲۵۱) کالہ پاتے دی۔ او زہ وائی چہ پہ اووم زرم کال باندمے نہہ کم خلور سوہ کالہ زیات اوشو۔ نو قیامت خو تراوسہ رانغے۔ نو معلومہ شوہ چہ داروایت غلط دے۔

لیکن یاد ساتی! د قیامت علامات موجود شوی دی بیا ابن قیمؒ او ملا علی قاریؒ فرمائی، چہ بعض جاہلان وائی چہ نبی ﷺ تہ د قیامت علم وو۔ لیکن تواضعائے وئیلی دی چہ ماتہ پتہ نشتہ د قیامت، دا دروغ دی۔ او

پیغمبر ﷺ چرتہ دروغ نہ وائی۔ او دروغو تہ خوک
تواضع نہ وائی۔ د قیامت علم صرف یو الله سرہ دے۔

۵۸- وَمِنْهَا صَلَوَاتُ الْآيَامِ وَاللَّيَالِي كَصَلْوَةِ يَوْمِ الْآحَدِ وَلَيْلَةِ
الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمِ الْاِثْنَيْنِ وَلَيْلَةِ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمِهَا وَلَيْلَةِ الْارْبَعَاءِ وَيَوْمِ
الْخَمِيسِ وَلَيْلَةِ الْجُمُعَةِ وَيَوْمِهَا إِلَى آخِرِ الْاَسْبُوعِ.

ترجمہ: د شیو او د وروحو د نفلونو پہ بارہ کنبں بعض
خلقو شہ حدیثونہ جو رکری دی۔ مثلاً د خالی پہ ورخ د
نفلونو، د گل پہ شپہ او ورخ کنبں د نفلونو، د منگل (سے
شنبے) پہ شپہ او ددے پہ ورخ کنبں د نفلونو، د چار شنبے پہ
شپہ او د زیارت پہ ورخ او د جمعے پہ شپہ او ورخ کنبں د
نفلونو د فضیلت پہ بارہ کنبں کوم فضائل راغلی دی۔ چہ
چا دا نفل او کرل نودومرہ ثواب بہ ئے وشی۔

د اتول موضوعی او د خانہ جو رکری شوی روایتونہ دی۔ پہ
هیخ صحیح حدیث کنبں ددے ثبوت نشته۔

۵۹- صَلَوَةُ الرَّغَائِبِ وَصَلْوَةُ رَجَبٍ وَصَوْمُهَا.

ترجمہ: مونغ د ر غائب بدعت دے او مونغ د رجب
او دارنگہ د رجب د روزے پہ بارہ کنبں حدیث نشته۔

تشریح: مونغ د ر غائب دا پخوا یو مونغ جو رکری شوی

وو۔ خو علماء هغه تہ بدعت وائی (حککہ چہ د رسول الله
ﷺ نہ نہ دے ثابت) نو خلق ترے منع شول۔ کہ خوک
او وائی چہ مونغ خو عبادت دے دا چا منع کرے دے۔
خومرہ چہ کوی، او خنگہ ئے چہ کوی اختیار دے؟

نو مونر وایو: مونغ عبادت دے۔ او عبادت بہ مونر د
رسول الله ﷺ نہ زدہ کوو۔ نو هغه چہ چرتہ کرے وی، او
اجازت ئے ور کرے وی۔ نو هغه مونغ بہ عبادت وی، او کوم
مونغ چہ رسول الله ﷺ نہ دے کرے، او نہ ئے پرے امر کرے
وی، هغه بدعت دے۔

شیخ عبد القادر جیلانی پہ الغنیہ کنبں ڊیرے روژے او
مونخونہ د رجب بیان کرے دی۔ لیکن هغه غلط او باطل
حدیثونہ دی۔ هغه چونکہ صوفیانو تہ مائل وی۔ او
صوفیان د ضعیفو حدیثونو پہ بارہ کنبں تحقیق نہ کوی۔
۶۰- كُلُّ صَلْوَةٍ طَرَيْقُهَا يُخَالِفُ هَذِهِ الصَّلَوَاتِ الْمَعْرُوفَةَ إِلَّا
التَّسْبِيحُ وَصَلْوَةُ الْحَاجَةِ قَبَاطِلٌ.

ترجمہ: هر هغه مونغ چہ هغه ددے مشهورو
مونخونونہ خلاف وی، سیوا د صلوة تسبیح او صلوة
حاجت نہ، نو هغه بہ باطل وی۔

ترجمہ: دَدالو، وریژو، کلولو (لوبیا، گُرخو) اور بانجیانو پہ بارہ کبیراغلی حدیثونہ تبول غلط دی۔
تشریح: دا قسم حدیثونہ خیتورو ملیانو اوبنی اسرائیلو جو رکری دی۔

۶۵ - مِنْهَا ذِكْرُ فَضَائِلِ السُّورِ مِثْلَ مَا فَعَلَهُ فِي تَفْسِيرِ النَّعَالِيِّ وَكَشَافِ الزَّمْخَشَرِيِّ.

ترجمہ: دَسورتونو دَ فضیلتونو پہ بارہ کبیرا احادیث باطل دی۔

تشریح: دَبعض سورتونو فضیلت پہ احادیثو صحیحہ و کبیراغلی دے۔ لیکن تفسیر ثعلبی کبیرا او کشاف دَزَمخشری کبیرا خہ احادیث دی چہ پہ اول او آخر دَ سورہ کبیرا راپری دی، ہغہ تبول موضوعی دی۔ دا قاعدہ یادہ لرہ۔

۶۶ - وَمِنَ الْقَوَاعِدِ الْكُلِّيَّةِ: أَنْ نَقَلَ الْأَحَادِيثَ النَّبَوِيَّةَ وَالْمَسَائِلِ الْفِقْهِيَّةِ وَالتَّفَاسِيرِ الْقُرْآنِيَّةِ لَا يَجُوزُ إِلَّا مِنَ الْكُتُبِ الْمْتَدَاوِلَةِ لِعَدَمِ الْإِعْتِمَادِ عَلَى غَيْرِهَا مِنْ وَضْعِ الزَّنَادِقَةِ وَالْحَاقِ الْمَلَا حِدَةَ بِخِلَافِ الْكُتُبِ الْمَحْفُوظَةِ.

ترجمہ: دلتہ قاعدہ کلیہ دہ ہغہ دا چہ حدیثونہ او

مسئلے او تفسیر دَ آیتونو بہ دَ مشهورو کتابونو نہ نقل کرلے شی حُککہ چہ پہ نورو کتابونو اعتماد نشتہ۔ شاید چہ زندیقانو او ملحدینو چرتہ دس پکبیرا وی حُککہ چہ مشهور کتابونہ خو دَ علماؤ یاد وی۔

تشریح: دا دیرہ بنکلی قاعدہ دہ۔ مبتدعین اکثر خپل دلیلونہ دَ داسے کتابونو پیش کوی چہ ہغہ ہیخوک نہ پیژنی۔ لکہ وائی چہ (فتاوی نورالهدی) کبیرا لیکلی دی۔ (چلپی) کبیرا لیکلی دی۔ (درۃ الناصحین) کبیرا (مواعظ شریف) کبیرا لیکلی دی۔ (لمعات شریف) دَ (مشکوٰۃ شریف) یوہ غیر مستند غوندے شرح دہ۔

۶۷ - أَحَادِيثُ الْعَقْلِ كُلُّهَا بَاطِلَةٌ:

ترجمہ: دَ عقل پہ بارہ کبیراغلی حدیثونہ تبول باطل دی۔

تشریح: لکہ خلق وائی اول اللہ تعالی عقل پیدا کرو بیا فلانکے شے۔ حال دا دے چہ صحیح حدیث کبیرا داسے دی چہ اول اللہ قلم پیدا کرے دے۔ (مشکوٰۃ شریف)۔

۶۸ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْسَ لِفَاسِقٍ غَيْبَةٌ. مَوْضُوعٌ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: دَ فاسق سہری غیبت جائز

دے۔

تشریح : علماء وائی چہ دا خبرہ مطلقاً نہ دہ، بلکہ

ہغہ سہری غیبت منع نہ دے چہ بنکارہ یو کار کوی۔ او تہ ورلہ ہغہ ذکر کرے۔ لکہ یو سہری پیرہ خروی، تہ وویاہ چہ فلانکے خو پیرہ خروی۔ نو دا ناروانہ دی اونور غیبتونہ حرام دی اکثر خلق پہ دے وخت کنبں پہ دے مرض کنبں اختہ دی۔ او پہ دلیل کنبں دا حدیث ذکر کوی، حالانکہ دا حدیث ثابت نہ دے۔ نو ددینہ خان ساتل پکار دی۔

۶۹- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا.

ترجمہ : نبی ﷺ فرمائی چہ حہ د علم بناریم او علیؑ تے دروازہ دہ۔

تشریح : دا حدیث باطل دے او شیعہ گانوجور کرے

دے۔ یحیی بن معین او ابو حاتم ورتہ دروغن حدیث وئیلی دی۔

۷۰- إِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ حَبْوًا.

ترجمہ : عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ بہ دیرمال پہ وجہ جنت تہ پہ خرپوسو خرپوسو خئی۔

تشریح : دا حدیث بالکل غلط دے۔ بلکہ ہغہ پہ

عشرہ مبشرہ صحابہ و کنبں دے۔ د ہغہ پیر فضیلتونہ دی۔ ہغہ خو اکثر مال د اللہ جل جلالہ پہ لارہ کنبں لگولے۔

دا حدیث ما حکمہ پہ دے کتاب کنبں اولیکہ، چہ مولانا زکریا پہ خپل کتاب (فضائل صدقات) کنبں راورے دے۔ او ہغہ پہ تزلہ دنیا کنبں خور پیری۔

حالانکہ مولانا زکریا (د مروجہ تبلیغ مشر) لہ پکار وو، چہ ددے قسم بے بنیادہ حدیثونہ تے خان ساتل وے، او امت تہ تے صحیح حدیثونہ پیش کری وی۔ حالانکہ پہ (فضائل اعمال) او (فضائل صدقات) کنبں پیرے بنیادہ، ضعیف او منگرت حدیثونہ او د شریعت خلاف خبرے لیکلے شوی دی۔ چہ پہ دے باندے امت گمراہ کیری۔

نود داسے قسم روایتونہ خان ساتل پکار دی۔

۷۱- ثَلَاثَةٌ تَزِيدُ فِي الْبَصَرِ النَّظْرَةَ إِلَى الْخُضْرَةِ وَالْمَاءِ الْجَارِي وَالْوَجْهَ الْحَسَنَ. لَمْ يَقُلْهُ الرَّسُولُ ﷺ.

ترجمہ : د نبی ﷺ ارشاد دے چہ درے خیزونہ نظر تیزی۔ شنوبوتوتہ کتل، روانو ابوتہ کتل، او بنائستہ مخ

تہ۔

تشریح : دا دَنبى ﷺ ارشاد نہ دے، بلکہ دا قسم خبرے دَ طبیبانو او تجربہ کارو خلقودی۔

دا حدیث دَ خلقو پہ خولہ کنبن ڊیر مشهور دے حُکَمَ ما تنبیہ ورکرہ چہ رسول اللہ ﷺ تہ دَ بکو اس اوے فائدے خبرے نسبت کول سخته گناہ او غلط کار دے۔

۷۲- مَنِ اشْتَرَى دِيكَا اَبِيصَ لَمْ يَقْرُبْهُ شَيْطَانٌ وَلَا سِحْرٌ.

ترجمہ : چاچہ سپین چرگ واخستہ، نوشیطان او جادو بہ ورتہ نہ نزدے کیڑی۔

تشریح : دا چاہسے دَ گپ خبرہ کرے دے۔ رسول اللہ ﷺ ددے قسم خبرو نہ بیزارہ دے۔ بلکہ علماء وائی چہ دَ چرگ پہ فضیلت کنبن سوا دَ یو حدیث نہ ہیخ نہ دی ثابت، او ہغہ یو حدیث دادے: (چہ دَ چرگ آواز واورئ نو دَ اللہ تعالیٰ نہ دَ ہغہ دَ فضل سوال کوئ)۔

ددے یو حدیث نہ علاوہ چہ خوک دَ چرگ پہ بارہ ہر قسم روایت بیانوی، نو ہغہ بہ غلط وی۔

۷۳- كُلُّ حَدِيثٍ فِي ذَمِّ الْوَلِيدِ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ فَهُوَ

بَاطِلٌ.

ترجمہ : ہر ہغہ حدیث چہ پہ مذمت او بدی دَ ولید

او مروان کنبن وی، نو ہغہ بہ باطل وی۔

تشریح : بعضِ خلق وائی چہ ولید دَ فرعون نوم رو۔ نو دا ایخودل گناہ دے۔ دا خبرہ یے بنیادہ دے۔ دارنگہ ہغہ خلق چہ دَ صحابہ و دشمنان دی ہغوی دَ مروان پسے ڊیرے خبرے جوڑے کریدی۔ لیکن ہر تاریخ کنبن غلطی او تعصب شتہ۔ یو درے تاریخونہ دی چہ ہغہ ڊیر بنہ دی۔

۱- العواصم من القواصم۔

۲- منهاج السنة النبویة۔

۳- تاریخ الطبری۔

۷۴- كُلُّ حَدِيثٍ فِي ذَمِّ يَزِيدَ وَمُعَاوِيَةَ فَهُوَ بَاطِلٌ.

ترجمہ : ہر ہغہ حدیث چہ پہ ذم او بدی دَ معاویہ او یزید کنبن وی ہغہ بہ باطل وی۔

تشریح : معاویہ رضی اللہ عنہ دَ رسول اللہ ﷺ جلیل القدر صحابی دے او دا صحابی دَ شیعہ گانو او روافضو دشمن دے۔

او یزید دَ معاویہ رضی اللہ عنہ حوئے دے۔

پہ بعضِ اہل سنتو مسلمانانو کنبن ہم دَ شیعہ گانو عادت راغلے دے، ہغہ داچہ خپلو بچولہ معاویہ او یزید

نوم نہ پردی، ددے نہ سخت نفرت کوی۔ بلکہ دا د دوی بہ
نیز کنخل وی۔ چہ دیزید خویہ۔

۷۵- کُلُّ حَدِيثٍ فِي دَمِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَعَمْرٍو بْنِ
الْعَاصِ فَهُوَ بَاطِلٌ بِلَا شَكِّ لِحِلَالَةِ قَدْرِهِمَا .

ترجمہ : ہر ہغہ حدیث چہ د ابو موسی الاشعریٰ اور
عمرو بن العاص د مذمت او بدیٰ پہ بارہ کبن وی نو ہغہ
بہ باطل وی۔ حُکہ چہ دا صحابہ کرام رضی اللہ عنہم لوئے
شان لری۔ او د صحابہ و دشمنان دیردی، حُکہ میوہ دارہ
ونہ خلق پہ گتہ ولی۔

۷۶- قَالَ عُمَرُ: أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكَ حَجَرٌ وَلَوْلَا أَنِّي
رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُقْبَلُكَ مَا قَبَلْتُكَ، وَفِي رِوَايَةٍ إِنَّكَ حَجَرٌ لَا
تَنْفَعُ وَلَا تَضُرُّ. (متفق عليه)

ترجمہ : د عمر حجر اسود خکل کرو۔ او دائے و فرمایل
چہ ماتہ پتہ دہ چہ تہ کانرے ئے۔ نہ چاتہ فائدہ ورکولے شے
اونہ نقصان۔ لیکن د رسول اللہ ﷺ عمل دے حُکہ ما
او کرو۔

تشریح : د عمر دا خبرہ ددے دپارہ کرے وہ پہ موسم د
حج کبن چہ خلقو کبن د شرک عقیدہ خورہ نشی پہ سبب

د حجر اسود سرہ۔ حُکہ چہ خلق بہ وائی چہ حجر اسود
بنکلول جائز دی۔ نومونر بہ د باباگانو گتے او جاروگانے پہ
خان راکارو۔ نو عمر رضی اللہ عنہ د خلقو دا غلط گمان
ختم کرو۔ دا صحیح روایت دے تردے خائے پورے۔

ددے نہ روستو چا غلطہ خبرہ د خانہ ورسرہ یو خائے
کرے دہ۔ چہ ہر کلہ عمر رضی اللہ عنہ مذکورہ خبرہ
اوکرہ، نو علی عمر تہ جواب ورکرو۔ او وے فرمایل چہ ولے
حجر اسود ضرر او نفع نشی ورکولے؟ دا بہ قیامت کبن
راشی او گواہی بہ ورکوی پہ ہغہ کسانو چا چہ بنکل
کرے وی۔

داروستنی خبرہ د علی موضوعی دہ، مشرکانو د
خپل شرک ثابتولو دپارہ خان تہ لارہ پرانستے دہ۔

مطلب دا چہ علی رضی اللہ عنہ تہ چہ چا دغہ خبرہ
منسوب کرے دے، نو دا نسبت ہغہ تہ کول غلط دی،
ہغہ نہ دغہ جملہ نہ ثابتہ۔

وما علينا الا البلاغ

کتبہ ابو محمد امین اللہ البشاوری۔

○○○○○

ضمیمہ

دے خائے پورے رسالہ (موضوعی حدیثونہ) سرہ
ترجمے او تشریح نہ پورہ شو۔
د فائدے د زیاتوالی د پارہ د شیخ ابو محمد امین الله
البشاوری حفظہ الله پہ تصحیح او نظر ثانی سرہ ددے
تکمیل او اضافہ کیری، او د موضوعی حدیثونو تعداد
سلو (۱۰۰) پورے رسیڑی۔

اضافہ از

ابو سلمان حضرت محمد غفر الله له

○○○○○

۷۷ - اَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، لَا نَبِيَّ بَعْدِي، إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ.

ترجمہ: زہ د تہولو انبیاء نہ آخری نبی یم، مانہ پس
بل پیغمبر نشتہ، مگر کہ الله ئے او غواڑی۔

تشریح: دا حدیث چا د خانہ جوڑ کرے دے۔ حکم پہ
دے کنب دا خبرہ کول چہ (کہ الله او غواڑی) د ختم نبوت د
عقیدے خلاف خبرہ دے۔ د تمام امت پہ دے اتفاق دے چہ د
نبی کریم ﷺ نہ روستو بل ہیخ نبی نہ راحی۔ الله تعالیٰ
پہ دہ باندم د انبیاء کرامو سلسلہ بندہ کرے دے۔ مذکورہ
حدیث د استثناء پہ لحاظ سرہ د خانہ جوڑ شومے دے۔ او
صرف دا الفاظ ثابت دی چہ (انا خاتم النبیین، لا نبی
بعدی)۔ لیکن ددے نہ پس الفاظ ثابت نہ دی۔ بلکہ چا د
خانہ جوڑ کرے دی۔

امام سیوطی فرمائی: دا استثناء موضوع دے۔ امام
شوکانی فرمائی: دا استثناء کوم زندیق د خانہ جوڑہ
کریدہ۔

(الموضوعات لابن الجوزی: ۱/۲۷۹، الفوائد المجموعه، ص

: ۳۲۰، للشوکانی).

۷۸ - مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ فَكَمَّ فَمَاتَ مَاتَ شَهِيدًا.

ترجمہ: خوک چہ عاشق شو او خان ئے پاکدامن اوساتہ او عشق ئے پتہ کرو او مر شو، نو دے شہید دے۔

تشریح: دا حدیث ے بنیادہ دے۔ حکہ ددے حدیث نہ د عشق فضیلت معلومیری حالانکہ عشق یوہ بیماری دے۔ ددے خبرے نسبت رسول اللہ ﷺ تہ کول جائز نہ دی۔

(ضعیف الجامع الصغیر: ۵۶۹۷)۔

۷۹ - مَنْ قَلَّدَ عَالِمًا لَقِيَ اللَّهَ سَالِمًا.

ترجمہ: چاچہ دیو عالم تقلید اوکرو، نو اللہ سرہ بہ روغ رمہ ملاؤ شی۔

تشریح: دا حدیث ے بنیادہ دے۔

(السلسلة الضعيفة: ۵۵۱)

او دا ہغہ چا جور کرے دے چہ ہغہ د دلیل دشمنان دی۔ حکہ چہ پہ دین کبش د تقلید نہ منع راغلی دے۔ تقلید وئیلے کیبری د چایے دلیلہ پیروی کول۔ تقلید تیارہ دے او د دلیل رنرا دے۔ نو د رنرا پہ حائے د تیارے فضیلت خنگہ بیان کرے شی؟

او دا حدیث کوم مقلد پہ رسول اللہ ﷺ باندے پہ

دروغہ جور کرے دے او د خپل خود ساختہ تقلید د اثبات دپارہ ئے دا حدیث نبی کریم ﷺ تہ منسوب کرے دے۔

۸۰ - عَلَيْكُمْ بِلِبَاسِ الصُّوفِ تَجِدُوا حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قُلُوبِكُمْ.

ترجمہ: تاسو ورنہ جامہ آغوندی نو د ایمان خوند بہ پہ خپلو زرونو کبش بیامومی۔

تشریح: د انسان دپارہ شریعت ہر قسم جامہ آغوستل جائز کری دی۔ دا حدیث د خانہ جور شوے دے۔ د ایمان خوند چہ انسان مومی نو ہغہ پہ باطنی او ظاہری اعمالو پورے آرہ لری۔ پہ یو خاص لباس او جامے آغوستلو سرہ نہ پہ ایمان کبش زیاتے راخی او نہ کمے۔ دے حدیث تہ امام ابن الجوزی، شیخ البانی، امام سیوطی او علامہ شوکانی موضوع او د خانہ جور شوے وئیلی دی۔

(ضعیف الجامع الصغیر: ۳۷۹۰، الموضوعات لابن الجوزی ۴۸/۲، اللآلی المصنوعة ۲/۲۲۳، الفوائد المجموعة: ۱/۱۹۲)۔

۸۱ - لِكُلِّ شَيْءٍ أَسُّ وَأَسُّ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ.

ترجمہ: د ہر یو شی دپارہ بنیاد وی او د ایمان بنیاد پرنیزگاری دے۔

تشریح: پہ دے کنبں ہیخ شک نشته چه ورع (د) حرامو نہ خان ساتل او پرهیزگاری اختیارول) د مؤمن صفت اولوئے فضیلت دے۔ لیکن ددے پہ فضیلت کنبں دا مذکورہ حدیث چا د خانہ جوړ کرے دے۔ نبی ﷺ ته ددے نسبت کول جائز نہ دی۔

(موضوع: السلسلة الضعيفة ۱۹۱۳، ضعيف الجامع الصغير: (۴۷۱۹)۔

۸۲ - لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مُّسْتَكْمِلٍ الْإِيمَانِ مَنْ لَمْ يَعُدَّ الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَالرَّخَاءَ مُصِيبَةً.

ترجمہ: ہفہ خوک پورہ مؤمن نہ دے چه آزمایشت نعمت اونہ گنری او فراخی او خوشحالی مصیبت اونہ گنری۔

تشریح: دا حدیث ہم چا د خانہ جوړ کرے دے۔

(موضوع: ضعيف الجامع الصغير: ۴۸۸۷، السلسلة الضعيفة: (۴۳۷۴)۔

او ددے حدیث مضمون د صحیح احادیثو خلاف ہم دے۔ حکہ صحیح احادیثو کنبں د مؤمن صفت دا خودلے شوے دے، چه کہ دہ ته مصیبت اورسی نو صبر کوی،

ارکہ خوشحالی فراخی ورته اورسی نو شکر کوی او د الله حمد او ثناء وائی۔ پہ نعمت باندے چه شکر او کپی نو الله تعالیٰ ورلہ پہ دغه نعمت کنبں نورہ اضافہ کوی۔ پاتے شوہ دا خبرہ چه انسان د الله تعالیٰ د طرفہ فراخی او خوشحالی مصیبت او گنری نو گویا دا د الله د نعمتونو ناشکری دہ۔ دے وجے نہ دا حدیث د لفظ او معنی دوارو پہ لحاظ صحیح نہ دے، بلکه د خانہ جوړ شوے دے۔

۸۳ - الْإِيمَانُ لَا يَزِيدُ وَلَا يَنْقُصُ.

ترجمہ: ایمان کنبں نہ زیاتے راخی اونہ کمے۔

تشریح: امام ابن الجوزی فرمائی: دا حدیث چا د خانہ جوړ کرے دے۔ دارنگہ امام سیوطی فرمائی چه دا حدیث احمد بن عبد الله الشیبانی (نومے راوی) د خانہ جوړ کرے دے۔

(الموضوعات لابن الجوزی ۱/۱۳۲، اللآلی المصنوعة: (۴۲/۱)۔

او دا منگرت حدیث د قرآن نہ ہم خلاف دے۔ حکہ د قرآن کریم نہ ثابتہ دہ چه پہ ایمان کنبں زیاتے راخی۔ او پہ کوم شے کنبں چه زیاتے راخی نو پہ ہفے کنبں کمے ہم

راخی۔ داسے معلوم پیری چہ دا حدیث مرجئہ (گمراه) فرقہ
د خپل مذهب د تائید دپاره جوړ کرے دے۔ حکمہ د مرجئہ
فرقے مذهب دادے چہ په ایمان کښن نه زیاتے راخی او نه
کمه۔ د دوی مقصد د عمل صالح قیمت کمول دی۔ او د
اهل السنه والجماعت عقیده داده چہ ایمان کښن زیاتے او
کمه دواړه راتلے شی۔ قرآن کښن الله فرمائی: ﴿زادتهم
ایمانا﴾ (دا آیتونه د مؤمنانو ایمان زیاتوی)۔

دارنگه دا راتلونکے حدیث:

۸۴ - الْإِيمَانُ مُبْتَدَى الْقَلْبِ كَالْجِبَالِ الرُّوَاسِي وَزِيَادَتُهُ
وَنُقْصَانُهُ كُفْرٌ.

ترجمہ: ایمان په زړه کښن لکه د مضبوطو غرونو
غوندے پروت وی، ددے زیاتیدل او کمیدل کفر دے۔

تشریح: دا حدیث هم چا د ځانه جوړ کرے دے۔ او په
دے سره ئے د قرآن خلاف کرے دے۔

(موضوع: السلسله الضعيفة: ۴۶۴)۔

۸۵ - مَنْ قَالَ: أَنَا مُؤْمِنٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَيْسَ لَهُ فِي الْإِسْلَامِ
نَصِيبٌ.

ترجمہ: چا چہ داسے اووئیل چہ زه ان شاء الله مؤمن

یم، نو په اسلام کښن دده هیخ حصه نشته۔

تشریح: یعنی چہ څوک په ایمان کښن استثنا او کړی
(ان شاء الله او وائی) نو دا کافر دے۔

دا حدیث ابن تیم راوی د ځانه جوړ کرے دے۔ او دا هیخ
اصل او بنیاد نه لری۔

(الموضوعات لابن الجوزی: ۱/۱۳۵، اللالی المصنوعة:
۴/۴۴، الفوائد المجموعه للشوکانی: ۱/۴۵۳)۔

حالانکه ان شاء الله د تبرک دپاره ده او یا د راتلونکے وخت
دپاره ده۔ په ایمان کښن ان شاء الله وئیل د بعض صحابو نه
هم ثابتہ ده۔ هیخ باک نه لری۔

۸۶ - الْقَلْبُ بَيْتُ الرَّبِّ.

ترجمہ: زړه د الله تعالی کور دے۔

تشریح: امام ابن تیمیہ فرمائی: دا د نبی کریم ﷺ
خبره نه ده۔ امام زرکشی، امام سخاوی او امام شوکانی
فرمائی: ددے هیخ اصل او بنیاد نشته۔

(المصنوع في معرفة الحديث الموضوع ص: ۱۳۱، المقاصد
الحسنة ص: ۴۹۲، الفوائد المجموعه ص: ۱۰۲)۔

دا حدیث کوم صوفی او پیر جوړ کرے دے۔

۸۷ - لَوْلَا النِّسَاءُ لَعَبَدَ اللَّهُ حَقًّا.

ترجمہ : کہ بسخے نہ وے نو ذ الله تعالى عبادت به په حقه سره خامخا کیدلے۔

تشریح : امام ابن الجوزی فرمائی : ددے حدیث هیخ اصل او بنیاد نشته۔ امام شوکانی فرمائی : ددے په سند که دوه متروک (پریخودلے شوی) راویان او یو منکر راوی دے۔ امام ابن عدی فرمائی : دا حدیث منکر دے۔

(الموضوعات لابن الجوزی : ۲/۲۵۵، الفوائد المجموعه ص ۱۹۹، اللآلی المصنوعه : ۲/۱۳۴)۔

او ددے منگرت حدیث معنی د قرآن او صحیح احادیثو خلاف هم ده۔ حکم چه په دے حدیث کنبس زاناه عذاب گنرلے شوی دی، حالانکه په قرآن او صحیح احادیثو کنبس د زانانو وجود رحمت او نعمت بنودلے شوی۔

۸۸ - مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدَيْهِ كُلَّ جُمُعَةٍ فَقَرَأَ عِنْدَهُمَا يَسُّ غُفِرَ لَهُ بَعْدَ كُلِّ آيَةٍ أَوْ حَرْفٍ.

ترجمہ : چاچه د هرے جمعه په ورخ د خپل مور پلار د قبرونو زیارت او کړو، او د هغوی د قبرونو په خوا کنبس سورت یسین اولوسته نو ده ته به د هر یو آیت او حرف په

اندازه مغفرت او کره شی۔

تشریح : د قبرونو زیارت له تلل مسنون دی۔ لیکن دا حدیث چا د خانه جوړ کره دے۔ په دے کنبس د قبر په خوا کنبس د سورت یسین لوستلو ذکر دے۔ حالانکه په مقبره کنبس د قرآن لوستلو نه منع راغله ده۔ د نبی کریم ﷺ او د صحابه کرامو نه هیچرته دا ثابته نه ده چه هغوی په مقبره کنبس کوم مری ته تلاوت کره وی۔ نو د خانه دین جوړول جائز نه دی، بلکه لوئے جرم دے۔

(موضوع : السلسلة الضعيفة : ۵۰)۔

۸۹ - أَرْبَعٌ لَا يُشْبِعُنَ مِنْ أَرْبَعٍ : عَيْنٌ مِنْ نَظَرٍ، وَأَرْضٌ مِنْ مَطَرٍ، وَأُنْثَىٌ مِنْ ذَكَرٍ، وَعَالِمٌ مِنْ عِلْمٍ.

ترجمہ : خلور خیزونه د خلور خیزونو نه نه مریږی : سترگه د کتلو نه، زمکه د بارانه نه، بسخه د سپری نه، او عالم د علم نه۔

تشریح : امام سخاوی فرمائی : ددے حدیث په سند کنبس داسه راویان راغلی دی چه هغوی به د خانه دروغژن حدیثونه جوړول۔ شیخ البانی هم دا حدیث په دروغژنو حدیثونو کنبس ذکر کره دے۔ دا د رسول الله ﷺ خبره نه

(الموضوعات: ۲۳۵/۱، المقاصد الحسنة: ۹۸، ضعيف

الجامع: ۷۶۳).

۹۰ - مِدَادُ الْعُلَمَاءِ أَفْضَلُ مِنْ دَمِ الشُّهَدَاءِ.

توجهه: دَ عَلَمَاءُ سِيَاهِي دَ شَهِيدَانِ وَ دَوِينِ نَه بَهْتَرِه

تفسیر: پِه دِه کِنِبِ هِيخِ شَكِ نَشْتِه چِه دَ اللهُ پِه نِيَزِ

حَقِ پَرَسْتِ عَلَمَاءِ چِه دَ قُرْآنِ اَوْ حَدِيثِ مَتَبِعِينَ وَیِ، دِيرِ

زِيَاتِ فَضِيلَتِ اَوْ غُورِه وَالِه لَرِي، لِيكِنِ رَسُولِ اللهِ ﷺ تِه

دَدِه مَذْكُورِه خَبِرِه نَسَبْتِ كُولِ صَحِيحِ نَه دِي - اِمَامِ

سِيُوطِي نَقْلِ كَرِي دِي چِه خَطِيبِ بَغْدَادِي دِه حَدِيثِ تِه

دِرُوغَرْنَ حَدِيثِ وَئِيلِه دِه -

شِيخِ حُوتِ فَرَمَائِي چِه دَدِه پِه سِنْدِ كِنِبِ مُحَمَّدِ بِنِ

جَعْفَرِ رَاوِي بَانْدِه دَ حَدِيثِ جُورُولُو تُوْر لِكِيدَلِه دِه - شِيخِ

الْبَانِي هَم دِه حَدِيثِ تِه مَوْضُوعِ (مَنْكَرَتِ) وَئِيلِه دِه -

(الدرر المنتثرة، ص: ۱۷، أسنى المطالب، ص: ۲۵۴، السلسلة

الضعيفة: ۴۸۳۲).

۹۱ - اِنَّمَا تَكُونُ بَعْدِي رُوَاةٌ يَزُوونَ عَنِّي الْحَدِيثَ فَأَعْرِضُوا

حَدِيثَهُمْ عَلَى الْقُرْآنِ فَمَا وَافَقَ الْقُرْآنَ فَخُذُوا بِهِ وَمَا لَمْ يُوَافِقِ
الْقُرْآنَ فَلَا تَأْخُذُوا بِهِ.

توجهه: بِيَشِكِه مِيَانِه پَس بِه خَه دَا سِه خَلْقِ وَیِ چِه

مَانِه بِه حَدِيثُونِه رَوَايَتِ كُوي، تَاسُودَ هَعُوِي رَوَايَتِ كَرِي

حَدِيثُونِه پِه قُرْآنِ بَانْدِه پِيَشِ كَرِي - كُومِ حَدِيثُونِه چِه دَ

قُرْآنِ مَوْافِقِ وَیِ هَغِه قَبُولِ كَرِي، اَوْ كُومِ حَدِيثُونِه چِه دَ

قُرْآنِ خِلَافِ وَیِ، هَغِه مَه قَبُولِي -

تفسیر: شِيخِ مَعْلَمِي نَقْلِ كَرِي دِي چِه مَحْدَثِينُو

دِه حَدِيثِ تِه مَوْضُوعِ (مَنْكَرَتِ) وَئِيلِي دِي -

(الأنوار الكاشفة ص: ۲۶۰، السلسلة الضعيفة: ۱۰۸۷).

دَا خَبِرِه يَادِه لَرِلِ پِكَارِ دِي چِه اِسْلَامِي دِينِ دَ دَوِه خِيَزُونُو

نَه جُورِ شُومِه دِه -

(۱) قُرْآنِ (۲) صَحِيحِ حَدِيثُونِه -

قُرْآنِ كَرِيمِ مَسْتَقِلِ دَلِيلِ دِه اَوْ سُنْتِ رَسُولِ ﷺ

مَسْتَقِلِ دَلِيلِ دِه - دَارَنِكِه دَا خَبِرِه هَم يَادُولِ پِكَارِ دِي چِه

هِيخِ كَلِه صَحِيحِ حَدِيثِ دَ قُرْآنِ كَرِيمِ خِلَافِ نَه رَاخِي - كِه

چَاتِه خِلَافِ مَعْلُومِ شِي نُو دَا بِه دَ هَغِه كَمِ عِلْمِي اَوْ كَمِ

نَهْمِي وَیِ -

دے وجے نہ مذکورہ حدیث کنبں چہ کوم مضمون بیان شومے، نو دا صحیح نہ دے۔ حُکھ هر کله چہ حدیث مستقل دلیل دے، نو بیا پہ قرآن باندے د هغه د پیش کولو حُہ معنی ده؟

نبی کریم ﷺ فرمائی:

أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ.

(صحیح ابن ماجه، صحیح ابی داود).

(خبردار! ماته قرآن راکرے شومے دے او ددے پشان ددے

سرہ یو بل شے یعنی حدیث هم راکرے شومے دے)۔

قرآن کریم وحی جلی ده، او حدیث وحی خفی ده۔ دواہ د الله د طرفه دی۔ دے وجے نہ صحیح حدیث د قرآن خلاف هیخ کله نہ راحی، هاؤ ضعیف او منگرت حدیثونہ د قرآن خلاف راتلے شی۔

۹۲ - إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يُرَى لَهُ ظِلٌّ فِي شَمْسٍ وَلَا قَمَرٍ.

قَمَرٍ.

ترجمه: د رسول الله ﷺ دپاره نہ په نمر کنبں سورے

لیدل کیده او نہ په سپورمئی کنبں۔

تشریح: دا حدیث چا د خان جوړ کرے دے۔

(مناهل الصفاء فی تخریج أحادیث الشفاء ص: ۷).

په دے حدیث باندے بریلیانو استدلال کرے دے چہ نبی کریم ﷺ بشر نہ وو حُکھ چہ د هغه سورے نہ لیدل کیده۔ لیکن دا حدیث چا د خانہ جوړ کرے دے۔ نو ددے نہ استدلال کول هم غلط دی۔ او د بریلیانو تولے عقیدے په خوبونو، بے سندہ واقعاتو او منگرتو حدیثونو بناء دی۔ حالانکه د نبی کریم ﷺ بشریت او انسانیت په قرآن کریم او صحیح احادیثو او په اجماع د امت سره ثابت دے۔

الله تعالیٰ فرمائی: ﴿ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ ﴾۔

(بیشکه زه خو ستاسو پشان یو انسان یم چہ وحی راته کیږی)۔ او حدیث کنبں دی، عائشه رضی الله عنها فرمائی: کان بشرا من البشر۔

(نبی کریم ﷺ د انسانانو نه یو انسان وو)۔

دے وجے نه د نبی کریم ﷺ د بشریت او انسانیت نه انکار کولو ته علماؤ کفر وئیلی دی۔

۹۳ - رَأَيْتُ رَبِّي بِمَنِي عَلَى جَمَلٍ عَلَيْهِ جُبَّةٌ.

ترجمه: ما خپل رب په منی کنبں په یو اوښ سور اولیدلو چہ چوغه ئے آغوسته وه۔

تشریح: دا منگرت او د خانہ جوړ شومے حدیث دے۔ او ددے حدیث معنی هم غلطه ده حُکمه چه د الله تعالیٰ په باره کښ دا قسم الفاظ وئیل د هغه سخته یه ادبی ده۔ الله تعالیٰ ددے هر خة نه پاک او منزه دے۔ د هغه شان ددے نه ډیر زیات اوچت دے۔ امام هروی، علامه طاهر پتنی، حافظ ابن عراق او شیخ البانی ټولو دا حدیث منگرت گنرله۔

(المصنوع فی معرفة الحدیث الموضوع ص: ۱۰۲، تذکره الموضوعات ص: ۱۲، تنزیه الشریعة المرفوعة: ۱/۱۵۲، السلسلة الضعیفة ۶۳۳)۔

۹۴ - إِذَا حَدَّثْتُمْ عَنِّي بِحَدِيثٍ يُؤَافِقُ الْحَقَّ فَخُذُوا بِهِ حَدَّثْتُ أَوْ لَمْ أُحَدِّثْ.

ترجمه: کله چه تاسو ته زما د طرف نه خوک حدیث بیان کړی او هغه د حق سره موافق وی، نو هغه قبول کړی برابره خبره ده که هغه ما وئیلے وی او که نه۔

تشریح: دا حدیث موضوعی او منگرت دے۔ علامه ابن جوزی او علامه شوکانی ورته موضوعی وئیلی دی۔

(الموضوعات: ۱/۲۵۸، الفوائد المجموعة، ص: ۲۷۸)۔

کشف الخفاء: ۱/۸۶، أسنى المطالب ص: ۴۰، اللآلی المصنوعة (۱۹۵/۱)۔

او ددے حدیث معنی هم غلطه ده حُکمه چه په دے کښ د دروغو حدیثونو جوړولو طرفته لاره هواره شومے ده۔ حالانکه که چا د خانہ یوه خبره او کړه او هغه ئے نبی کریم ﷺ ته منسوب کړه، نو که هغه بظاهر صحیح هم وی، خو بیابانه هم دغه خبره دروغژن حدیث گنرله کیرې۔ حُکمه چه ددے خبره نسبت نبی ﷺ ته کول غلط دی۔

نبی کریم ﷺ ته به صرف د هغه خبرو نسبت کول شی، کومے خبره چه هغوی کړه وی۔ او د هغه صحیح سند معلوم وی۔ یه سنده او د خانہ جوړمے شومے خبره نبی کریم ﷺ ته منسوب کول سخت ترین جرم دے۔

بلکه سره د علم نه دے کار کولو ته بعض علماء کفر هم وائی۔ نبی کریم ﷺ ته د یومے خبره په منسوب کولو به د انتهای احتیاط نه کار اخستل کیرې۔

خوک چه نبی ﷺ ته د یومے خبره نسبت کوی، نو یا خوبه خپله نبی ﷺ پورمے خپل سند رسوی، او یا به په یو داسے کتاب حواله ورکوی چه هغه په مسلمانانو کښ

په صحت باندے مشهور وی۔ او یابه دَ حَدِيثَ دَ صَحْتِ يَا
ضعف درجه بیانوی۔

شاید چه په دے دروغژن حدیث باندے بعض خلق
دهوکه شوی دی چه کومه خبره ورته بظاهر بنه بنکاره
شی، نو په رسول الله ﷺ باندے ئے ور اوتپی۔ حالانکه
هغه نۀ وی وئیلی۔ دیته موضوعی او منگرت حدیث
وئیلے کیږی۔ په دے باب کښ د ډیر احتیاط نه کار اخستل
پکار دی۔

۹۵ - أَلْعِلْمُ عِلْمَانٍ : عِلْمُ الْأَبْدَانِ وَعِلْمُ الْأَدْيَانِ .

ترجمه : علمونه دوه قسمه دی : جسمانی علم (طب
وغیره) او دینی علم۔

تشریح : امام صفغانی، امام شوکانی، امام هروی او
امام عجلونی دا حدیث موضوع او منگرت گنرلے دے۔

(موضوعات للصفغانی، ص : ۲، الفوائد المجموعه ص : ۲۸۴،
المصنوع فی معرفة الحديث الموضوع ص ۱۲۳، كشف الخفاء
۶۸/۲).

دا حدیث په دے وجه هم خطاء دے چه په دے کښ دے
دواړوته یو شان علمونه وئیلے شوی دی، حالانکه ددے

دواړو مرتبه د یو بل نه ډیره زیاته جدا ده ! اصلی علم خو
دیني علم دے۔ او پاتے شو دنیوی علمونه نو دے ته
معلومات وئیلے کیږی، علمونه ورته نۀ وئیلے کیږی۔
خاصکر چه څوک دیني علم نۀ لری او طب وغیره نور
ننون ئے زده وی، نو دے هغه فضیلت نشی حاصلولے کوم
چه د یو دیني عالم فضیلت دے۔ دا صرف په دے دنیا کښ
کمال گنرلے کیږی۔ لیکن که یو انسان ته صرف علم طب
زده وی او د شرعی علم نه بیخی ناخبره وی، نو دا د الله په
نیز جاهل گنرلے کیږی۔ الله تعالی فرمائی : ﴿ یعلمون
ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون ﴾۔

(دا خلق د دنیا په ظاهری ژوندون باندے پوهیږی، او
دوی د آخرت نه غافله دی)۔

۹۶ - أَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ .

ترجمه : په ماشوم والی کښ علم حاصلول، په
کانږی باندے د لیکلو پشان دی۔

تشریح : یعنی په ماشوم والی کښ علم حاصلول
داسه مضبوط او پاخه وی لکه د کانږی کرښه۔ کوم شے چه
د ماشوم والی په زمانه کښ یاد شی، نو هغه د انسان نه

غالباً بیانہ ہیریبری۔ امام ابن تیمیہ فرمائی: دا دَ نبی کریم ﷺ کلام نہ دے۔ بلکہ چا دَ خانہ جو پر کرے دے۔ ہسے خپلہ تجربہ ئے لیکلے دہ۔ نو ددے حدیث نسبت نبی کریم ﷺ تہ کول او دَ حدیث پہ شکل بیانول حرام دی۔

(منہاج السنة ۵۲۶/۷، اللالی المصنوعة ۱۷۸/۱، الحدیث فی بیان ماليس بحديث ص ۱۴۷، كشف الخفاء ۳۶۲/۱)

۹۷ - السَّخِيُّ مَنِّيْ وَاَنَا مِنْهُ وَإِنِّيْ لَأَرْفَعُ عَنِ السَّخِيِّ عَذَابَ الْقَبْرِ.

ترجمہ: سَخِي مانہ دے او زہ دَ هغه نہ یم (یعنی زمونہ دَ دوارو تعلق مضبوط دے) او زہ دَ سَخِي نہ دَ قبر عذاب پور تہ کوم۔

تشریح: پہ دے کبن شک شبہ نشتہ چہ سخاوت بنہ شے دے او شریعت دیتہ ترغیب ور کرے دے۔ لیکن رسول اللہ ﷺ تہ ددے حدیث نسبت کول جائز نہ دی۔ حُکھ چہ دا رسول اللہ ﷺ نہ دے ویلے۔ ے بنیادہ حدیث دے۔ لکہ خنگہ چہ علامہ شوکانی او علامہ طاہر پتنی ویلی دی۔

(الفوائد المجموعة ص: ۸۱، تذكرة الموضوعات ۶۳/۱، تنزیہ الشريعة ۱۷۱/۲).

دَ عذابِ قبر لرمے کیدو دپارہ نور شرعی اسباب شتہ دے چہ کلہ هغه انسان اختیار کری نو اللہ تہ ئے دَ عذابِ قبر نہ خلاصوی۔ چہ ددے بیان پہ (الفوائد) کتاب کبن او گوری۔

۹۸ - تَوَسَّلُوا بِجَاهِيْ، فَإِنَّ جَاهِيْ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ.

ترجمہ: تاسو زما پہ مرتبہ باندے وسیلہ نیسیء حُکھ دَ اللہ پہ نیز زما لویہ مرتبہ دہ۔

تشریح: شیخ الاسلام ابن تیمیہ او شیخ البانی فرمائی چہ ددے حدیث ہیخ بنیاد نشتہ۔

(اقتضاء الصراط المستقیم لابن تیمیہ ۴۱۵/۲۱، السلسلة الضعيفة ۲۲).

لهذا دَ رسول اللہ ﷺ پہ جاہ یا طفیل یا صدقہ وغیرہ سرہ دعاء غو بنستل بدعت دے۔ نبی کریم ﷺ پہ صحیح احادیثو کبن ددے ہیچرتہ امر نہ دے کرے۔ او دعاء عبادت دے، او دَ عبادت بنیاد پہ نقل باندے وی۔ او دا چرتہ نہ دی نقل چہ صحابہ کرامو دہی کریم ﷺ پہ جاہ او مرتبہ باندے دَ اللہ نہ دعاء غو بنستلے وی۔ کہ چرمے دا کار جائز وی

(الاحکام فی اصول الاحکام: ۶۴/۵، السلسلة الضعيفة ۶۶،
جامع بيان العلم وفضله ۹۱/۲).

ددمے حدیث نسبت رسول اللہ ﷺ ته كول جائز نه دی۔
دا حدیث د سند، معنی او عقل درمے وارو په لحاظ سره
ثابت نه دمی۔

تفصیل دپاره (فتاویٰ الدین الخالص اول جلد)
اوگوری۔

Download from: aghalibrary.cm

نو خامخابه صحابه کرامو کریمے ومے۔

۹۹ - مَنْ نَامَ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَاخْتَلَسَ عَقْلُهُ، فَلَا يُلْوَمَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

ترجمہ: خوک چه مازیگر نه پس اوده شو او دده عقل
ختم شو نو د خپل نفس نه علاوه بل هیخوک دمی نه
ملامته کوی۔

تشریح: دمی روایت ته امام ابن جوزی، امام سیوطی
او امام ذهبی تولو منگرت او موضوع وئیلی دی۔

(الموضوعات لابن الجوزی ۶۹/۳، اللالی المصنوعة ۲۷۹/۲،
ترتیب الموضوعات ۸۳۹).

دمی وجی نه مازیگر نه پس خوب کول منع نه دی۔ او نه
پرمے د انسان عقل خرابیری۔

۱۰۰ - أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيْهِمْ أَقْتَدَيْتُمْ أَهْتَدَيْتُمْ.

ترجمہ: زما صحابه د ستورو پشان دی، په دوی کنب
چه د هر چا پیروی کوی، هدایت به بیامومی۔

تشریح: دا حدیث په خلقو کنب ډیر زیات مشهور
دمی، حالانکه دا دروغرن او باطل حدیث دمی۔ امام ابن حزم
او شیخ البانی دمی حدیث ته دروغرن، باطل او منگرت
وئیلی دی۔